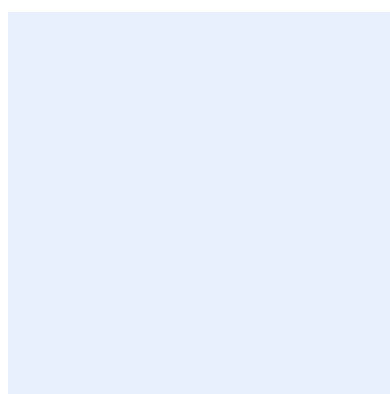

Socialt trygghetsskapande i cyberrummet

Utmaningar och strategier hos tre grupper på Facebook

Författare

Kristin Blinge
Hanna Willdal

Handledare

Martin Hultman

Kandidatuppsats i Geografi med Kulturgeografisk inriktning
VT 2017

Institutionen för ekonomi och samhälle
Avdelningen för Kulturgeografi
Handelshögskolan vid
Göteborgs Universitet

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Kurs:	GE4200
Nivå:	Kandidat
Termin/år:	VT 2017
Handledare:	Martin Hultman
Examinator:	Jonas Lindberg
Nyckelord:	Facebook, moderering, sense of place, insider-outsider, internetbaserade fokusgrupper

ABSTRACT

Generating social safety in cyberspace, challenges and strategies for three groups on facebook. The geography of the Internet exists mainly outside physical boundaries and it is here a large part of the daily and social life takes place. This means that the social patterns, norms and expressions that evolve on the Internet based platform Facebook are highly intertwined with the ones in everyday physical life. This essay has a cultural geographical focus and emanates from two perspectives, the first one aims to shed light on the challenges three Facebook groups stands before and the strategies that they use to overcome these. The other perspective examines group members strategies for generating safety on Facebook and how they experience the forum in contrast to the groups.

The methods used to achieve the study's purpose are semistructured qualitative interviews, textual analysis and Internet based focus groups. The result is presented, analysed and discussed from a humanistic and feminist standpoint with theoretic support from previous research. Apart from the theoretical concepts in geographic science, tools from feminist theory and linguistics has also been important to isolate and study the experience and strategies from the two perspectives.

The interviews, textual analysis and focus groups identified three areas in particular where administration face challenges. The areas of challenge are the inlet of new members, group size and lastly moderating and language. The findings showed that the challenges were counteracted with hard moderating and pronounced group values. The members tended to orient towards groups that share the same values as them and the experienced safety of the groups was dictated by the values, explicit rules and also a dynamic norm culture.

Keywords: Facebook, moderating, sense of place, insider-outsider, Internetbased focus groups

Sammanfattning

Socialt trygghetsskapande i cyberrummet, utmaningar och strategier hos tre grupper på Facebook. Internets geografi existerar huvudsakligen bortanför de fysiska gränsdragningarna och det är här en stor del av det vardagliga och sociala livet utspelar sig. Detta innebär att sociala mönster, normer och uttryck som utvecklas på den internetbaserade plattformen Facebook uppträder i likhet med de i fysiska livet. Uppsatsen har ett kulturgeografiskt fokus och utgår från två perspektiv, varav det första ämnar närma sig de utmaningar tre grupper står inför och de strategier som används för att hantera dessa. Det andra perspektivet undersöker medlemmarnas trygghetsskapande strategier på Facebook samt hur upplevelsen av forumet står i kontrast till grupperna.

För att svara på studiens syfte har tre kvalitativa metoder använts, samtalsintervju, textanalys samt internetbaserade fokusgrupper. Resultatet presenteras, analyseras och diskuteras utifrån en humanistisk och feministisk ansats med teoretiskt stöd från tidigare forskning. För att isolera och studera upplevelser och strategier utifrån de två perspektiven har förutom geografiska verktyg också begrepp från feministisk teori och lingvistik lånats in.

Intervjuerna, textanalysen och fokusgrupperna har hjälpt oss att identifiera tre områden där administration möter utmaningar. Dessa områden är medlemsinsläpp, gruppstorlek samt moderering och språk. I studien framkom det att utmaningarna främst motverkas med hård moderering och en tydlig värdegrund. Medlemmarna orienterar sig i sin tur mot grupper som delar deras värdegrund och den upplevda tryggheten dikteras av detta i kombination med tydliga regler samt en dynamisk normkultur.

Förord

Intresset för uppsatsens tema väcktes av media då organiseringen av separatistiska rum på olika sociala internetbaserade forum debatterades vilket förde tankegångarna vidare till huruvida slutenhet och avskiljning kan skapa trygga miljöer. Detta tog sig senare uttryck i ett antal diskussioner kring de Facebookgrupper vi var medlemmar i och hur vi upplevde dem. Vidare växte intresset då vi gick på ett panelsamtal med temat hot och hat på nätet och det var på detta sätt det valda ämnet för vår kandidatuppsats växte fram.

Vi vill först och främst tacka alla de personer som gjort denna studie möjlig. Framförallt vill vi rikta ett stort tack till de som ställt upp på intervjuer och fokusgrupper, medlemmar, admins och moderator, utan er hade studien ej varit möjlig att genomföra.

Vi riktar tack till våra kursledare Jonas Lindberg och Sofia Thorsson samt våra kurskamrater för konstruktiv kritik och goda samtal som lett processen framåt.

Vi vill även tacka familj, vänner och bekanta som korrekturläst, konsulterat och på andra sätt hjälpt oss under uppsatsens gång. Extra tack till Minna Dennert, Ruben Hallberg och Per-Otto Nirit.

Vi vill slutligen rikta ett stort tack till vår handledare Martin Hultman, universitetslektor vid Göteborgs universitet, som tagit sig tid och energi för att stötta oss under dessa intensiva veckor.

Vi är otroligt glada för att ha fått möjlighet att träffa så smarta och vänliga människor i samband med denna studie. Vi önskar er allt gott och lycka till i strävan efter ett bättre klimat på internet.

Göteborg, 2017-05-25

Hanna Willdal

Kristin Blinge

Innehållsförteckning

1 Introduktion	1
1.1 <i>Bakgrund och problemformulering</i>	1
1.2 <i>Syfte och frågeställningar</i>	2
2 Studieområde	4
2.1 <i>Internet</i>	4
2.2 <i>Facebook</i>	4
2.3 <i>#jagärhär</i>	5
2.4 <i>Varför apor aldrig bär rosa klänning</i>	6
2.5 <i>Växtgäris</i>	6
3 Teori och begrepp	7
3.1 <i>Sense of place</i>	7
3.2 <i>Insider-outsider</i>	8
4 Tidigare forskning	10
4.1 <i>Separatism och trygga rum</i>	10
4.2 <i>Moderering och språk</i>	11
5 Metod	14
5.1 <i>Samtalsintervju</i>	14
5.1.1 <i>Reflektioner kring samtalsintervju</i>	15
5.1.2 <i>Urval av informanter</i>	15
5.2 <i>Kvalitativ textanalys</i>	16
5.2.1 <i>Reflektioner kring kvalitativ textanalys</i>	16
5.3 <i>Internetbaserade fokusgrupper</i>	17
5.3.1 <i>Reflektioner kring internetbaserade fokusgrupper</i>	18
5.3.2 <i>Urval av respondenter</i>	20
5.4 <i>Processering</i>	22
6 Resultat och analys	23
6.1 <i>Admins och moderator</i>	23
6.1.1 <i>Medlemsinsläpp</i>	25
6.1.2 <i>Gruppstorlek</i>	28
6.1.3 <i>Moderering och språk</i>	29
6.2 <i>Medlemmarnas upplevelse av Facebook</i>	32
6.3 <i>Medlemmarnas upplevelse av grupperna</i>	35
6.3.1 <i>Gruppstorlek</i>	36
6.3.2 <i>Moderering och språk</i>	37
7 Diskussion	40
7.1 <i>Upplevelse av Facebook</i>	40
7.2 <i>Medlemsinsläpp</i>	41
7.3 <i>Gruppstorlek</i>	41
7.4 <i>Moderering och språk</i>	42
8 Slutsats	46
Litteraturförteckning	47
Bilaga 1	51
Bilaga 2	53
Bilaga 3	55

Bilaga 4	57
Bilaga 5	59
Bilaga 6	61
Bilaga 7	63

1 Introduktion

1.1 Bakgrund och problemformulering

Hegemoniska strukturer har alltid existerat i vårt samhälle och bidrar till en stigmatisering där bland annat sexuell läggning, funktionsvariation, etnicitet, det kvinnliga könet och andra avvikelser från den vita manliga normen blir utsatta (Connell, 2008). Historiskt har hot och hat gentemot marginaliserade grupper uttryckts på olika sätt och är således inget nytt fenomen. I takt med ett alltmer digitaliserat samhälle och en ökad närvaro på internet har dock hotbilden gentemot marginaliserade grupper samt personer som tar del i det offentliga samtalet förändrats. Den ökade aktiviteten på internet och sociala plattformar har möjliggjort för hot och kränkningar att ta nya uttryck och organiseras på ett nytt sätt, via exempelvis diskussionsforum och grupper. Med enkla medel får hatet en större spridning och drabbar fler människor. Maria Sveland gav i sin bok *Hatet* (2013) en inblick i det hatiska drev hon som journalist och författare fått utstå. 2015 fälldes en man för att i över ett år trakasserat politikern Rossana Dinamarca och elva andra riksdagspolitiker (Sveriges Radio, 2015).

Den utsatthet individer och grupper upplever i samband med digitala hot och kränkningar kan leda till begränsningar vid opinionsbildning och debatter rörande samhällsfrågor, vilket kan ses som ett akut och tilltagande hot gentemot yttrandefriheten och i förlängningen mot demokratin. I Brottsförebyggande rådets rapport angående hot och kränkningar via internet granskades 731 anmälda ärenden, varav 4 % ledde till personuppkläring och åtal. Ärendena med utpekade gärningspersoner var i sin tur övervägande av manligt kön. Vidare blev 96 % av de granskade ärendena nedlagda av polis eller åklagare, främst på grund av utrednings- och bevisvärigheter. Polisväsendet står således inför nya och stora utmaningar i samband med den hotbild internet för med sig (Brottsförebyggande rådet, 2015, s. 5, 12, 54, 79).

För att bemöta den utsatthet individer och grupper upplever, både i det fysiska samt virtuella rummet, möjliggör också internet för social organisering. Begränsningen geografiska barriärer, såsom relationen mellan tid och distans, omprövas via internet och kan utnyttjas i syfte att skapa gemensamma trygghetsgenererade rum och platser. Organisering via internet kan således erbjuda en känsla av trygghet genom att producera rum för individer och grupper som i det fysiska rummet upplever ett utanförskap (Mitra, 2006, s. 259-260). Det finns

flertalet tidigare studier som synliggör hur marginaliserade grupper i relation till härkomst, sexuell läggning samt patriarkalt förtryck organiserar sig via sociala plattformar i syfte att etablera virtuella *safe spaces* (Mitra, 2006; Rapp et al., 2010; Gibson, 2017). De fördelar internet medför i fråga om organisering tycks i kombination med en tilltagande hotbild ha bidragit till en ökning av grupper som via olika strategier ämnar skapa trygga virtuella rum.

Facebook, med sin dominerande roll som social plattform, har i samband med detta blivit en arena för organisering. Facebook utgör idag nätverket för en myriad av grupper, vilka varierar med avseende på flertalet faktorer såsom syfte, tema, värdegrund och struktur. Dessa faktorer är avgörande för vem gruppen riktar sig till och varför individer söker sig till dem. Vidare återspeglas gruppernas varierande karaktär i reglerna kring vilka som beviljas tillträde och hur medlemmarna förväntas uppträda. Detta har i sin tur en avgörande roll i skapandet av trygghet i den annars oskyddade miljön internet kännetecknas av.

1.2 Syfte och frågeställningar

Studien har för avsikt att med en induktiv och komparativ ansats undersöka vilka utmaningar tre grupper på Facebook ställs inför och vilka strategier som används för att hantera dessa. Studien har också för avsikt att undersöka medlemmarnas strategier för att skapa trygghet på Facebook och huruvida deras upplevelse av forumet skiljer sig från upplevelsen av grupperna. Studien ämnar besvara följande frågeställningar:

- Vilka utmaningar ställs grupperna inför?
- Vilka strategier använder sig grupperna av för att hantera utmaningarna?
- Vilka strategier använder sig medlemmarna av för att skapa trygghet på Facebook?
- Hur upplever medlemmarna grupperna i förhållande till övriga Facebook?

För att besvara frågeställningarna tre kvalitativa metoder använts: intervjuer med admins och moderator, textanalys av gruppernas beskrivningar samt regler och internetbaserade fokusgrupper med medlemmar.

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen är avgränsad till grupperna #jagärhär, Varför apor aldrig bär rosa klänning samt Växtgäris. Facebook utgör studielokalen, vilket grundar sig i forumets dominerande roll bland

sociala plattformar och dess ständiga informationsflöde. En av oss var medlem i Växtgäris respektive Varför apor aldrig bär rosa klänning innan studien påbörjades och vi blev tipsade om #jagärhär. Det är således enbart under studieperioden båda författarna varit medlemmar i samtliga grupper. Förkunskap samt kännedom om grupperna har varit betydande i valet av studieområde, om inte avgörande, då samtliga grupper kännetecknas av en slutenhet och inte är tillgängliga för icke-medlemmar. Gruppernas variation i fråga om tematik samt strategier möjliggör i sin tur för intressanta resultat då studien har en komparativ ansats. Grupperna är dynamiska på det sättet att medlemsantal och regler ständigt förändras, därför kommer vi tidsmässigt avgränsa oss till hur grupperna såg ut under studieperioden mellan den 23 mars till den 12 juni 2017. Med tidsramen i åtanke har studien inte tagit hänsyn till gruppernas varierande karaktär i fråga om demografiska skillnader, vilket rent praktiskt vore hart när omöjligt.

2 Studieområde

Studiens geografiska avgränsning ligger bortom fysiska gränser då fokus är rum på internet. Det rumsliga begreppet existerar i relation till människor och tings agens, det vill säga att det är i processerna som skapas genom relationer, som rummet existerar och formas (Thrift, 2009, s. 86). På så sätt är det rumsliga begreppet applicerbart på många fenomen i samhället och kan med fördel användas för att identifiera studieområden på internet. Att vara aktiv i sociala rum på internet kräver vissa fysiska och psykiska förutsättningar, till exempel tillgång till en dator med internetuppkoppling men också kunskap om hur datorn startas och hur webbläsaren används. Rummen i sig är formade av en programkod vilken skapar regler och strukturer som kan ses som infrastrukturen för rummet, dock är det först när individer agerar med dessa som de blir dynamiska och rumsliga (Kellerman, 2016, s. 16; Thrift, 2009, s. 91). Thrift (2009) hävdar att rum är kopplat till förkroppsligande, med detta menar författaren att kroppen bör ses som en länk i en komplex verklighet där möten med andra kroppar och ting skapar relationer som är känslomässigt drivna. Exempelvis ser den subjektiva relationen till ett bibliotek jämfört med en bar olika ut eftersom de känslor som kopplas till ting och individer varierar. Dessa känslomässiga faktorer blir viktigare i virtuella rum där andra rumsliga faktorer som till exempel doft, känsla och rörelse försvinner (Thrift, s. 92-93, 2009).

2.1 Internet

Internet är ett världsomspännande nätverk där privatpersoner och företag med hjälp av dator och anslutning kan kommunicera på lokal, regional och/eller global nivå (Nationalencyklopedin, 2017, b). Dagligen använder mer än tre fjärdedelar av Sveriges befolkning i åldrarna 16-85 internet och internetillgången är störst för åldersgruppen 16-54. Internet har olika användningsområden där den vanligaste är E-post följt av internetbanktjänster och nyhetssajter (Statistiska centralbyrån, 2015, s. 9-10). Vidare använder tre av fem internetanvändare dagligen sociala nätverk och användningen ökar. Den genomsnittliga tiden som spenderas på sociala nätverk är drygt en timme av den totala internetanvändningen, vilket utgör cirka tre och en halv timme per dag (Internetstiftelsen i Sverige 2016, s. 13, 43).

2.2 Facebook

Den teknologiska utvecklingen samt tillgängligheten till internet har alltsedan Facebook lanserades 2004 förbättrats och numera är sju av tio svenskar medlemmar i nätverket.

Detta innebär i sin tur att 64 % av Sveriges befolkning har ett användarkonto på Facebook, varav närapå hälften använder plattformen dagligen. Föga förvånande utgörs den största användargruppen av individer i åldern 16-25, medan användningen minskar med stigande ålder (Internetstatistik, 2016). Facebook har en dominerande roll bland de sociala nätverk som är tillgängliga idag och användningen ökar då allt fler äldre tar del av det teknologiska samhälle vi lever i (Internetstiftelsen i Sverige, 2015). Enligt Internetstatistik är de svenska användarna i genomsnitt medlemmar i fem grupper på Facebook (Internetstatistik, 2016). Grupperna vi studerar är #jagärhär, Varför apor aldrig bär rosa klänning samt Växtgäris, vilka alla är en del av den sociala plattformen Facebook.

Administrationen för dessa grupper varierar i fråga om sekretessinställningar där administratörerna själva avgör huruvida gruppen ska vara offentlig, sluten eller hemlig. En offentlig grupp kännetecknas av att alla som vill kan bli medlem och det innehåll som läggs upp i gruppen blir också tillgängligt för icke-medlemmar. En sluten grupp innebär att användare kan ansöka om medlemskap alternativt bjudas in av en redan befintlig medlem där innehållet endast är tillgängligt för gruppens medlemmar. Avslutningsvis finns det hemliga grupper som kännetecknas av den högsta av sekretessnivåer. Medlemskap beviljas enbart genom att befintliga medlemmar lägger till eller bjuder in användare, likaså är gruppsnamnet samt medlemslistan under sekretess och därmed icke synligt eller sökbar för andra användare (Facebook, 2017). Av de grupper studien ämnar undersöka tillhör #jagärhär samt Varför apor aldrig bär rosa klänning kategorin sluten och Växtgäris hemlig.

2.3 #jagärhär

#jagärhär är ett forum med nästan 70 000 medlemmar som förespråkar aktion och vars huvudsakliga fokus är att minska hat i kommentarsfälten på Facebook. Gruppens strategi utgörs av att medlemmarna skapar ett bättre debattklimat och öppnar upp för det goda samtalet genom att aktivt gå in och störa de som sprider hat på olika sidor. Idén bygger således på att många gör lite. Den huvudsakliga aktiviteten sker i kommentarsfälten på andra sidor och en öppen aktionstråd postas varje dag i gruppen där medlemmar sedan kan dela länkar till kommentarsfält där hat sprids och tonen är fientlig. Gruppens moderatorer postar också dagligen vad som kallas för gemensamma aktioner, det vill säga länkar till sidor där medlemmarnas aktion behövs. Gruppens medlemmar kan delta i debatten genom att kommentera, gilla andra medlemmars inlägg samt anmäla hatet. Gruppens enda regel är att

det inte får ske några personliga påhopp eller nedlåtande kommentarer, ingen rasism, sexism, homofobi, funkofobi eller liknande. #jagärhär utgörs i sin tur av en sluten grupp, och i ansökan om medlemskap undersöks den sökandes profil samt historik på Facebook i syfte att fastställa att inga hatiska uttalanden eller sympatier med hatiska grupper har gjorts. Gruppen har sedan den startades fått medial uppmärksamhet och vunnit priser för sitt deltagande i den offentliga debatten.

2.4 Varför apor aldrig bär rosa klänning

Varför apor aldrig bär rosa klänning är ett renodlat diskussionsforum med cirka 24 000 medlemmar. Upplägget går ut på att diskutera material som läggs upp i gruppen och innehållet väljs i sin tur ut av användarna. Medlemmarna har möjlighet att starta en diskussionstråd genom att göra ett inlägg på gruppens sida, dock ska ämnet beröra något av kärnämnenas genus, jämställdhet samt feminism. Likaså ska inlägget ha en frågeställning och regler kring personangrepp och en god ton ska följas. Gruppen välkomnar alla men den riktar sig till personer som delar gruppens värdegrund, de som inte gör det uppmanas att lämna forumet. Gruppen är sluten vilket innebär att alla användare på Facebook har möjlighet att söka efter gruppen och vidare ansöka om medlemskap. Godkännande från admins måste dock ske innan medlemmarna får tillgång till materialet och kan skriva egna inlägg. För att underlätta i texten kommer Varför apor aldrig bär rosa klänning härnäst att förkortas till VAABRK.

2.5 Växtgäris

Växtgäris är ett forum för växtintresserade med en feministisk, antirasistisk och separatistisk värdegrund och har idag 12 500 medlemmar. Gruppens tema behandlar likt titeln antyder växter och allt som rör detta intresse. Det som främst särskiljer Växtgäris från ovanstående grupper är att den är separatistisk och därmed endast öppen för kvinnor, ickebinära och transpersoner, detta för att undkomma strukturer som annars är anpassade efter en cis-manlig gemenskap (RFSL Ungdom, 2016). Gruppen är således öppen för alla utom individer som identifierar sig som män. Gruppens struktur utgår från att samtliga medlemmar kan göra inlägg som behandlar växter, förutsatt att medlemmarna är inkluderande och inte ifrågasätter gruppens värdegrund. Växtgäris är också, till skillnad från de övriga grupperna, hemlig i den bemärkelsen att den inte är sökbar och att en redan befintlig medlem måste bjuda in användare för att de ska få tillgång till gruppen.

3 Teori och begrepp

Historiskt inrättades den geografiska disciplinen under 1800-talet och kunskapsområdet har alltsedan dess genomgått förändringar och blivit influerat av flertalet vetenskaper och teorier. Detta har följaktligen lett till att den kulturgeografiska ansatsen har diverse förgreningar samt inriktningar, varav den humanistiska är en av dem (Åquist, 2003, s. 1-2, 10). Den humanistiska inriktningen växte i sin tur fram under 1970-talet, delvis som en kritik gentemot den rumsliga analysen vilken ansågs förbise den sociala kontexten samt individen som subjekt (Couper, 2015, s. 92). Individers erfarenheter samt upplevelser av ting i olika sociala konstruktioner har således en central roll (Åquist, 2003, s. 13) och då studien delvis fokuserar på medlemmarnas upplevelse av de respektive grupperna, föranleder det en humanistisk orientering. Vidare har uppsatsen en feministisk ansats där upplevelser samt erfarenheter står i relation till kunskap, vilken är socialt betingad och formas utifrån en viss position i samhället. Detta innebär således att kunskap är förkroppsligad och att utsatthet för hegemoniska maktstrukturer bäst förstås av dem som upplever utsattheten (Couper, 2015, s. 216).

Internets geografi är ett relativt outforskat område och kunskapsöversikten är delvis bristfällig. Aharon Kellerman har i sin bok *Geographic Interpretations of the Internet* (2016) sammanfattat hur forskare kan närma sig den virtuella geografin med hjälp av geografiska begrepp såsom rum, plats, distans, mobilitet samt spatial kognitivitet. Internet är kopplat till både det fysiska rummet genom infrastruktur och dess agerande med olika verkliga omgivningar samtidigt som det fyller en mer abstrakt roll som virtuellt forum för social interaktion (Kellerman, 2016, s. 24-25). Detta innebär således att väsentliga aspekter inom den humanistiska inriktningen, såsom platsbegreppet, också är tillämpbara utifrån ett virtuellt perspektiv (Kellerman, 2016, s. 41).

3.1 *Sense of place*

Inom den humanistiska geografin är individers *livsvärldar* ett centralt begrepp och det är erfarenheterna samt upplevelserna kopplade till livsvärlden som är under studium. Vidare kan livsvärlden beskrivas som individens vardagsvärld, vilken ofta förblir oreflekterad trots sin väsentliga roll i fråga om människors upplevelser och rutiner vilka lägger grunden för mening samt behov. Begreppet *sense of place* används i sin tur för att sammankoppla individers livsvärldar till konkreta platser, vilket därmed påvisar en geografisk anknytning och de upplevelser samt känslor som förknippas med den aktuella platsen (Åquist, 2003, s. 13).

Vardagliga rutiner som utspelar sig i familjära miljöer kan vidare frambringa kollektiva meningar hos de som rör sig på platsen, vilket i sin tur kan avspeglas i individers identitet samt lokalitet. Vidare kan detta ske på individ- och gruppnivå där det senare frambringar en gemensam känsla av tillhörighet i anknytning till platsen. Platskänsla kan också uppstå och utvecklas genom historiska samt symboliska värden vilka tar sig uttryck i den fysiska miljön (Knox & Marston, 2014, s. 33, 35).

Kellerman (2016) diskuterar huruvida platsbegreppet och sense of place är applicerbart i det virtuella rummet med avseende på att platsers identitet samt historia till synes inte får samma djup när de konstitueras på internet. Vidare argumenteras det för att visuella faktorer såsom design liksom funktion och den aktivitet som bedrivs på olika internetsidor i sin tur bidrar till en identitet som användare upplever som platser. En individs frekventa vistelse på en specifik hemsida vars struktur och design inte genomgår alltför stora förändringar skulle således kunna frambringa en affektion och där användningen återspeglas i individens vanor (Kellerman, 2016, s. 40-41). Genom vår perception blir vi direkt påverkade av platser, men då sinnen såsom lukt och känsel inte är närvarande i en virtuell miljö, skulle således fantasi, minne och syfte kunna ha en större betydelse vilket Relph (1996) menar också är av vikt i samband med platskänsla (Relph, 1996, s. 910).

3.2 Insider-outsider

Då grupperna karaktäriseras av en slutenhet och på så sätt är exklusiva för medlemmarna är begreppsparat *insider-outsider* kopplat till gruppen som en plats på Facebook också av relevans. Individer med ett perspektiv från insidan har en annan förståelse för platsen än individer med ett perspektiv från utsidan. Insiders kan därmed skapa en kollektiv förståelse av platsen genom social interaktion och delade erfarenheter, vilket exempelvis kan återspeglas i sättet att tala med varandra och i vokabulären. Intersubjektivitet utgör således grunden i samband med sense of place inom en gemenskap, vilken bottnar i den mening platsen tillskrivs genom kollektiva upplevelser samt erfarenheter av platsen. Detta kan också ge upphov till konflikter mellan individer eller grupper som har ett perspektiv inifrån respektive utifrån (Knox & Marston, 2014, s. 33-34). Graden av familjaritet utgör en viktig aspekt i fråga om sense of place och det är ofta detta som särskiljer insiders upplevelse av en plats från outsiders. Insideness härrör ofta från känslan av att känna igen och vara igenkänd på en plats, vilket vanligtvis sker omedvetet då det är en självklar del av ens personlighet och vardagliga

liv. Outsideness karaktäriseras således av en fråkopplad känsla samt distans gentemot platsen, vilket tar sig uttryck genom att identifiera den utifrån yttre egenskaper. Detta betyder nödvändigtvis inte att det måste vara svart eller vitt utan att det snarare rör sig om en skala, precis som upplevelsen samt intensiteten av sense of place varierar beroende på individ och kontext (Relph, 1996, s. 910-9111).

4 Tidigare forskning

Flertalet studier visar att internet har blivit en arena för marginaliserade grupper att organisera sig i syfte att skapa och använda så kallade virtuella safe spaces. Detta grundar sig ofta i ett försök till att undkomma hegemoniska maktstrukturer som på olika sätt förtrycker och förminskar individer och grupper som avviker från den dominerande normen (Mitra, 2006; Rapp et al., 2010; Gibson, 2017). I följande avsnitt redogörs det för aspekter vi i tidigare forskning funnit väsentliga rörande de strategier som används för att skapa virtuella trygga rum. Detta utgör i sin tur ett relativt nytt forskningsområde, vilket föranleder att studien till stor del utgår från tidigare forskning som en referensram och ett analytiskt verktyg. Tidigare studier har främst utgått från ett perspektiv och utav dessa är de med moderering i fokus framförallt kvantitativt utförda. Då uppsatsen dels utgår från två perspektiv, admins och moderator samt medlemmar, och har en kvalitativ ansats skulle detta således kunna bidra till en djupare förståelse kring det studerade och samtidigt ge studien en större bredd för att vidareutveckla den tidigare forskningen.

4.1 Separatism och trygga rum

Feministiska studier inom vetenskapliga discipliner såsom sociologi, kriminologi samt geografi menar att kvinnors upplevelse av samt risken för ofredande, våld och misogyni avspeglar sig i och formar vardagslivet i det fysiska rummet. Det fysiska rummet är vidare format efter en manlig heterosexuell norm, vilket exempelvis tar sig uttryck i sexistisk reklam som på grund av normalisering blivit en del av den vardagliga objektifieringen av det kvinnliga könet. De strukturer som återfinns i den fysiska världen är också närvarande i den virtuella, följaktligen blir kvinnor i högre grad utsatta för våldtäkts- och mordhot, ett språkbruk karaktäriserat av misogyni och sexistiska kommentarer baserat på utseende. Detta enbart på grund av deltagande och att göra sin röst hörd i sociala interaktioner (Lewis et al., 2015, s. 3-4).

Separatistisk sammanslutning är vidare en välanvänd strategi i syfte att organisera sig, inte minst i samband med kvinnorörelser. Ett exempel på detta är grupp 8 som verkade för kvinnors lika rätt i samhället och gick i bräsch för den nya kvinnorörelsen i Sverige under 1970-talet (Nationalencyklopedin, 2017, a). Internet har i sin tur möjliggjort för separatistiska sammanslutningar att ta form även i det virtuella rummet, vilket utnyttjas av flertalet grupper i syfte att skapa trygga miljöer. Lewis et al. (2015) gör en konceptualisering av begreppet

trygghet och menar att kvinnors upplevelser av separatistiska rum vilka är *safe from* också gör individer *safe to*. Detta innebär att ett separatistiskt sammanhang, där patriarkala strukturer inte är närvarande kan bidra med trygghet till att delta i dialoger, debattera, motsätta sig, utmana, lära och har således en utvecklande inverkan (Lewis et al., 2015, s. 7).

Virtuella rum i syfte att undkomma maktstrukturer och överordnade normer är inte enbart kopplat till kvinnoseparatistiska sammanhang och används följaktligen av andra marginaliserade grupper. Mitra (2006) har exempelvis undersökt hur indiska immigranter i USA som på grund av diaspora upplever en avsaknad av platstillhörighet använder virtuella rum i syfte att återskapa en form av sense of place. Internet har således kommit att få en betydande roll i samband med förlusten av familjaritet och givit upphov till virtuella rum som främjar bevarandet av identitet samt tillgång till och trygghet i att utöva sin religion. Detta exemplifieras via tillgången till virtuella hinduiska tempel som i det fysiska rummet är begränsade med avseende på distans men också strukturella barriärer såsom intolerans och negligerande gentemot underordnad religionsutövning (Mitra, 2006, s. 253, 259-260). Ytterligare ett exempel är det feministiska och antirasistiska instagramkontot Makthavarna där endast rasifierade individer tillåts posta bilder samt kommentera. Detta för att lyfta fram rasifierades upplevelser samt känslor i ett samhälle som bygger på en vithetsnorm (Stadling, 2016, 1 sep). Avslutningsvis använder sig Växtgäris som tidigare nämnt separatism i syfte att motarbeta och undkomma den manliga heterosexuella normen. De övriga grupperna har ingen separatistisk värdegrund men vars slutenhet ändå vittnar om exkludering i syfte att motverka insläpp av individer som kan utgöra en risk för gruppernas ändamål och medlemmarnas benägenhet till att delta i gruppernas aktiviteter.

4.2 Moderering och språk

Minoritetsgruppers röster i fysiska och virtuella rum blir marginaliserade då majoriteten sätter normen. Det blir därför nödvändigt att skapa utrymmen där diskussion kan föras av individer som blir motarbetade av strukturer, så kallade trygga rum. Rummen utgör en betydande plats för medlemmarna, därav är det av stor vikt att upprätthålla en god stämning och ett stimulerande debattklimat. Den goda stämningen uttrycks genom och upprätthålls utifrån två modereringstyper, varav den första är censurering i form av aktiva moderatorer och gruppregler och den andra självcensurering i form av medlemmarnas sociala interaktion i forumen (Gibson, 2017, s. 2351-2353).

Anna Gibson (2017) har närmast sig hur moderering i reddit-trådar upprätthåller regler och skapar trygga rum, men samtidigt bidrar till censurering. Censurering uttrycker sig främst på två sätt, dels i form av moderatorers agerande genom att ta bort kommentarer och ge tillsägelser samt genom medlemmars självcensurering, det vill säga anpassning efter normer och regler. Studien visar att moderering spelar en stor roll i sociala forum genom vilka röster som hörs men också hur användarna skapar sig själva i relation till gruppens kollektiva gemenskap. Samspelet mellan interaktion, regler och värdegrund är således ett sätt att skapa kulturella indikatorer i ett annars icke-kulturellt betingat rum. Gibson kallar detta för *maintaine face* vilket innebär att forumets medlemmar är måna om att bevara självbilden och autonomin hos sig själva och den det diskuteras med. Ett exempel på detta kan vara att förvarna ifall diskussionen innehåller känsliga ämnen eller teman, vilket bottnar i respekt mot den som läser inlägget. Vidare är de rättvisande reglerna grundade i hövlighet och en generell tanke för kollektivets bästa (Gibson, 2017, s. 2352, 2356).

Begreppet *face* introducerades i sin tur av sociologen Erving Goffman och har senare influerat artighetsstudier inom lingvistik i relation till social interaktion och konversationer. I enlighet med Brown och Levinsons definition står *face* för hur individer framhäver den egna självbilden för allmänheten. Vidare innehar begreppet två komponenter, varav det första utgörs av *positive face* och det andra av *negative face*. Det förstnämnda handlar om individens självbild och det sistnämnda om autonomin. Ett hot gentemot *positive face* skulle således kunna vara att den ena parten i samtalet anklagar eller avbryter, vilket kan leda till att motpartens självkänsla eller självförtroende skadas. Genom att utfärda befallningar eller order kan det i sin tur skada motpartens autonomi och är därmed ett hot gentemot *negative face* (Saeed, 2009, s. 246-247).

I social interaktion krävs det en ömsesidighet och balans mellan samtalsdeltagarna för att minimera risken för hot som begränsar motpartens handlingsutrymme. Detta sker följaktligen genom artighetsstrategier, för att båda parter ska *maintaine face*. En vanlig artighetsstrategi är användningen av indirekta talakter, där en begäran som skulle vara ett hot gentemot *negative face*, istället omformuleras till en förklaring. Exempelvis genom att säga "det är väldigt varmt här inne" istället för "öppna fönstret!". *Face* anses vara universellt betingat men artighetssystemet varierar beroende på språk, vilket vidare förklaras utifrån kulturella skillnader. Moderering kan således sägas kompensera för det artighetssystem som inte är lika

närvarande på internet i syfte att minska risken för *face-threatening* vid kommunikativ handling (Saeed, 2009, s. 246-247; Gibson, 2017, s. 2352). Hot i relation till facebegreppet är en term inom talaktsteori som syftar till en viss typ av talakter och ska därmed inte förväxlas med den generella hotbilden på internet.

Social interaktion och normer är också något Hallie Workman uppmärksammar i sin masteruppsats *Formation of safe spaces in gendered online communities: reddit and "the frontpage of the internet"* (2014, s. 5-6) och kopplar till begreppet *citizenship behaviour* där medlemmar känner lojalitet gentemot gruppen. Medlemmar uttrycker detta genom att delta i diskussioner, svara på frågor och på olika sätt interagera med andra medlemmar. Workman menar att det är ett resultat av god moderering som upprätthåller regler och samarbetar med det sociala samspelet för att skapa normer. Detta tar sig också uttryck i språkliga mönster, ord och jargong vilket i sin tur skapar trygghet och samtidigt agerar som en isolerande effekt gentemot huvudforumet (Workman, 2014, s. 49).

5 Metod

Med syftet att undersöka gruppernas strategier för att skapa trygga rum på Facebook samt medlemmarnas upplevelse av rummen kommer flertalet metoder användas för att i möjligaste mån triangulera resultatet och därmed stärka kredibiliteten (Baxter & Eyles, 1997, s. 514). Vi har valt att närma oss fältet utan ett teoretiskt ramverk och låtit detta utvecklas parallellt med insamling och interaktion med materialet, vår ansats har därmed varit induktiv (Herbert, 2010, s. 73). De metoder som använts utgörs av samtalsintervjuer av informantkaraktär med admins och moderatorer samt internetbaserade fokusgrupper av respondentkaraktär med medlemmar från de respektive grupperna. För att få en fördjupad bild av gruppernas karaktär, syfte samt regler har också en textanalys av gruppbeskrivningar och regler tillgängliga på Facebook utförts. Textanalysen kan därmed ses som ett komplement till informantintervjuerna med gruppernas admins samt moderatorer, vilket också underlättade formulerandet av intervjufrågor.

En aspekt för reflektion har varit att vi är medlemmar i samtliga grupper och således färgade av grupperna sedan tidigare. Detta har dock också varit en förutsättning för uppsatsen i stort, då vi annars inte besuttit den förkunskap samt det tillträde till grupperna som behövdes för att utföra studien. Även om vi angripit studieområdet med förutfattade meningar behöver detta nödvändigtvis inte vara ett oöverkomligt problem, då fältet i sig utgör en arena för reflektion och utveckling (Flyvbjerg, 2006, s. 235-236). Liksom i all forskning är medvetenhet samt reflektion kring vår positionalitet av vikt i samband med insamlandet, interpretationen samt representationen av det empiriska materialet (DeLyser et al., 2010, s. 4). För att separera vår upplevelse av grupperna från respondenternas och stärka kredibiliteten har vikt lagts vid bearbetning av material samt en jämställd representation av admins, moderator och medlemmars citat i resultatet.

5.1 Samtalsintervju

För att identifiera och analysera strategier och utmaningar hos grupperna utfördes intervjuer av informantkaraktär med admins och moderator. Samtalsintervju möjliggör för informationsutbyte mellan parter och är en användbar metod inom kvalitativ forskning då den öppnar upp för oväntade svar och uppföljningar av relevanta spår (Esaiasson, 2012, s. 251, 347). Intervjuer av informantkaraktär är relevant då dessa möjliggör för semistrukturerade samtal där samma frågor inte behöver ställas till samtliga svarspersoner. Detta är av betydelse

då fokus har varit att uppnå en bra skildring av strategier och utmaningar, därför anpassades frågorna tematiskt för att gynna ett dialogklimat som öppnar upp för utläggningar inom dessa teman. Frågorna formades utifrån den textanalytiska bakgrunden och anpassades till de olika grupperna (se bilagor 1-3). Esaiasson (2012) menar att svar från informantintervjuer skall behandlas likt källor och bör därför granskas och prövas utifrån källkritiska principer. Detta är relevant för studien då frågeställningarna ämnar synliggöra gruppernas utmaningar och strategier, vilket är ett område vi inte är bekanta med. Valet av admins och moderator som informanter är därför relevant då de har praktisk erfarenhet av hur grupperna administreras och på så sätt kan informationen betraktas som primärkällor (Esaiasson, 2012, s. 227-228, 278).

5.1.1 Reflektioner kring samtalsintervju

I samtalsintervjuer är det inte enbart det talade ordet som är av intresse utan även andra markörer som till exempel kroppsspråk och språkliga nyanser, vilka är svårare att uppfatta när det sker över telefon eller i skrift. Dessa inte lika närvarande i samband med de internetbaserade fokusgrupperna men blir istället alltmer centrala i samtalsintervjuerna med informanterna då de utfördes på plats. Det blir därmed mer nödvändigt att reflektera över visuella markörer samt den fysiska platsen för mötet och på så sätt motverka hierarkiska aspekter som kön, etnicitet, ålder och status. Intervjuerna utfördes således på en plats informanterna själva valt och kände sig bekväma med, detta för att underlätta för ett behagligt dialogklimat (Esaiasson, 2012, s. 268).

På grund av den begränsade tiden för uppsatsen och det eviga problemet med att forskare är beroende av informanternas vilja och intresse av att ställa upp, har antalet informanter begränsats till en per grupp. Detta kan i sin tur ses som en problematisk aspekt. Triangulering i samband med kvalitativa studier ses som den främsta tekniken för att stärka kredibiliteten, och den vanligaste formen av triangulering är att utgå från flertalet informanter (Baxter & Eyles, 1997, s. 514). I syfte att stärka kredibiliteten har således de kvalitativa textanalyserna av gruppbeskrivningarna figurerat som komplementär källor.

5.1.2 Urval av informanter

Vi kom i kontakt med informanterna för VAABRK och Växtgäris genom att skicka gruppmeddelanden till samtliga admins för de respektive grupperna. Kontakten har därefter

skett via privatmeddelanden med de admins som visat intresse av att delta. Admin för #jagärhär kontaktades och ombads att delta men hade dessvärre inte tid. Kontakten med informanter för #jagärhär etablerades istället via en admin som meddelade moderatorer i en privat grupp för moderatorer och admins. Admin vidarebefordrade namnen på de intresserade till oss och därefter gjordes ett slumpmässigt urval. Detta resulterade i en informant från de respektive grupperna. Samtalsintervjuerna har följaktligen skett i respektive informants hemstad i miljöer informanten valt mellan den 11 och 13 april 2017. Med godkännande från informanterna spelades intervjuerna in för att sedan transkriberas. Intervjulängden har i sin tur varierat mellan 30-60 minuter.

5.2 Kvalitativ textanalys

Textanalys är en välanvänd metod inom både kvantitativa och kvalitativa studier. Den kvalitativa ansatsen går ut på att ta fram det väsentliga innehållet genom noggrann läsning av textens delar, helhet och den kontext vari den ingår (Esaïasson, 2012, s. 210). Textanalysens karaktär fastställs utifrån vilka analytiska frågeställningar som ställs, dessa kan i sin tur systematisera eller kritiskt granska innehållet i texter. Därefter fokuseras studien genom att identifiera hur forskaren ska analysera texten. Det finns många sätt att angripa detta, i denna studie används en systematiserande analys som ämnar klargöra tankestrukturen som ligger bakom de olika grupperna genom att analysera deras beskrivningar och regler (Esaïasson, 2012, s. 211). Textanalys är av stor betydelse eftersom det skrivna ordet är det viktigaste kommunikativa redskapet på internetbaserade forum såsom Facebook samt att gruppbeskrivningar är det huvudsakliga sättet för slutna grupper att kommunicera med potentiella och nya medlemmar. Därav innehåller dessa relevant information om gruppens tema och struktur.

5.2.1 Reflektioner kring kvalitativ textanalys

Det finns många fördelar med kvalitativ textanalys, exempelvis fungerar metoden utmärkt som ett komplement för att styrka slutsatser som framkommit under informantundersökningar (Esaïasson, 2012, s. 263). Det är dock viktigt att ha en klar bild av vilka avgränsningar som varit nödvändiga och hur dessa påverkar studien, i detta stycke kommer dessa presenteras och problematiseras. En aspekt berör valet av material där det mest optimala tillvägagångssättet vore att analysera allt relevant material i skriven form av och om de olika grupperna. Det finns dock etiska och praktiska aspekter att förhålla sig till vilket således har förhindrat detta.

Då grupperna är låsta har vi inte analyserat det material som är avsett för och som publicerats av medlemmarna, även om detta säkerligen hade bidragit med intressant information.

Grupperna har vidare diskuterats i olika mediala sammanhang, vilket också skulle kunna vara av relevant material för studien. Då vi ämnat klargöra tankestrukturen hos grupperna ansåg vi dock att den information som presenteras i gruppbeskrivningarna ger en tillräckligt övergripande bild, framförallt då informationen kombinerats med informantintervjuer.

5.3 Internetbaserade fokusgrupper

Traditionella fokusgrupper har sedan länge varit en användbar och praktiserad kvalitativ metod. Idén kring fokusgrupper har sitt ursprung i psykologin och tillämpandet av gruppterapi i syfte att främja diskussioner mellan individer som upplever liknande situationer samt dilemman, vilket i sin tur öppnar upp för ett friare samtal. Till skillnad från djupintervjuer med en individ är ramverket i samband med fokusgrupper något friare, där samtalet i första hand sker deltagarna emellan och där gruppledaren har en mer tillbakadragen roll. Detta kan i sin tur vara effektivt i syfte att samla in empiriskt material från en grupp individer som besitter en gemensam kunskap kring en viss företeelse. Den kollektiva gemenskapen kan således främja ett djupgående samtal då deltagarna tenderar att känna sig trygga, vilket utgör en stor fördel när personliga åsikter samt känslor är under studium (Westlund, 2003, s. 2). Internetbaserade fokusgrupper i chattformat är dock en förhållandevis ny samt utforskad metod i samband med vetenskaplig forskning men har uppmärksammats och praktiserats i större utsträckning av företag i syfte att göra marknadsundersökningar (O'Connor & Madge, 2003, s. 133).

Fokusgrupperna kännetecknas av en respondentkaraktär då vi ämnat undersöka samt synliggöra medlemmarnas egna uppfattningar samt tankar, som i sin tur utgör uppsatsens studieobjekt (Esaiasson, 2012, s. 228, 259). För att närma oss medlemmarnas perspektiv, det vill säga upplevelsen av Facebook samt de utvalda grupperna, kom vi fram till att internetbaserade fokusgrupper utgör en lämplig metod av flera orsaker. Inte minst då grupperna vi valt att undersöka är internetbaserade och att medlemmarna således är vana vid att uttrycka sig och kommunicera med varandra inom gruppen via inlägg samt chattkonversationer. Detta kan med andra ord innebära att gruppens karaktär och prägel i större mån framhävs och genomsyrar svaren då mediet är detsamma, vilket troligen också skänker respondenterna en form av trygghet. Vidare formulerades frågorna med bakgrund

mot de kvalitativa textanalyserna, vilket innebär att de skiljer sig något åt beroende på grupp men följer samma teman (se bilaga 4-6).

5.3.1 Reflektioner kring internetbaserade fokusgrupper

En av de stora fördelarna som ofta framhävs i samband med internetbaserade fokusgrupper är att respondenternas geografiska position inte är av betydelse. Vidare underlättade detta i samband med urvalet av respondenter. Likaså är metoden effektiv utifrån ett tidsmässigt samt ekonomiskt perspektiv, då kostnader och tid i fråga om resor uteblir. Metoden kan med andra ord sägas erbjuda en form av omedelbarhet då respondenterna kan vara stationerade vart som helst i världen och transkriberingen blir tillgänglig direkt. Vidare utgörs en fördelaktig aspekt av att hierarkiska maktstrukturer baserade på visuella attribut såsom kön, etnicitet, ålder och status inte är närvarande på samma sätt som i en traditionell intervjukontext. Detta är i sin tur relevant både utifrån relationen mellan intervjuaren och respondenten, men likaledes respondenterna emellan. Internetbaserad kommunikation erbjuder också en högre grad av anonymitet vilket kan bidra till att respondenterna upplever en större frihet i samband med sina uttryck och formuleringar, vilket grundar sig i att kontexten upplevs som mindre hierarkisk samt formell än vid fysisk interaktion. En ytterligare fördel är att respondenterna har möjlighet att befinna sig i en familjär och trygg miljö, vilket troligtvis öppnar upp för bättre förutsättningar under samtalet. Detta innebär att problematiken angående val av lokalisering för samtalet uteblir, vilket i somliga fall kan ha en negativ inverkan på respondenternas benägenhet att ge utförliga och frispråkiga svar (O'Connor & Madge, 2003, s. 133-135, 138-139).

Det finns ett antal utmaningar i samband med metodvalet av internetbaserade fokusgrupper, vilka i detta avsnitt kommer att uppmärksammas samt problematiserats. Avsaknad av visuella och icke verbala ledtrådar, såsom kroppsspråk och gester, skulle kunna innebära större svårigheter vid interpretationen samt att kontextualisera det som skrivs. Likaså språkliga nyanser, exempelvis ironi och sarkasm, som nödvändigtvis inte uppmärksammas när kommunikationen sker via skriftspråk samt språkliga indikatorer såsom intonation och pauser uteblir. Det finns således kommunikativa signaler som går förlorade, vilket ställer högre krav på forskaren i fråga om transparens och återkoppling under chattkonversationen (O'Connor & Madge, 2003, s. 137-138). Något som bör beaktas är att vi som moderatorer inte träffade respondenterna fysiskt, vilket därmed kan ha påverkat uppbyggandet av ett förtroende

moderatorer och respondenter sinsemellan. Det kan i sin tur kunna ha påverkat respondenternas benägenhet att diskutera känsliga frågor samt ge utförliga svar. Detta togs dock i beaktning genom att vi, som forskare och moderatorer, presenterade oss själva med en kortare biografi samt utförligt beskrev våra intentioner med studien och vad vi ämnade uppnå. I syfte att etablera en gemenskap innan konversationen ägde rum, uppmanade vi samtliga respondenter att svara på några kortare frågor för att presentera sig själva för övriga deltagare. Vidare inleddes fokusgrupperna med att svaren på frågorna postades.

Det fanns också många aspekter att ha i åtanke under den pågående chattkonversationen. Individer skiljer sig åt med avseende på tiden det tar att formulera sig och att skriva. Detta kan i sin tur innebära att huvuddiskussionen fortskrider, trots att samtliga deltagare inte hunnit komma till tals. Implikationen av detta kan vara att värdefullt material går förlorat då respondenten i fråga väljer att radera kommentaren och istället ansluter sig till den pågående diskussionen. Eventuell tystnad behöver nödvändigtvis inte implicera att det aktuella ämnet har uppnått mättnad eller att respondenterna inte har något att tillföra i frågan, tid för reflektion samt begrundande måste således ges. Vid traditionella fokusgrupper har moderatorerna en större inblick under den pågående konversationen. I samband med internetbaserade fokusgrupper blir det därmed svårare att hantera och förhindra eventuella störningar, och moderatorerna måste försäkra sig om att samtliga respondenter är närvarande (O'Connor & Madge, 2003, s. 140).

Något vi tog med oss redan efter första fokusgruppen var svårigheten i att få igång en diskussion mellan respondenterna. Deltagarna tenderade att svara på frågorna genom längre välformulerade utläggningar, detta kräver i sin tur koncentration och tid, vilket i viss mån påverkade återkopplingen respondenterna sinsemellan. Aktivitetsnivån i chattgruppen blev därmed stundvis lägre, vilket också innebar svårigheter för oss som moderatorer i beslutet kring huruvida den aktuella frågan var färdigdiskuterad eller inte. Vi var därmed nogga med att under fokusgrupperna uppmana respondenterna till att återkoppla till varandras svar samt tidigare frågor om respondenten kände att det fanns något att tillägga. Ytterligare en aspekt värd att belysa är att somliga respondenter i formulerandet av sina svar troligtvis använde ett annat textdokument för att sedan kopiera texten och posta den i chattgruppen. Detta medförde svårigheter då messenger funktionen på Facebook genom en symbol markerar huruvida deltagarna aktivt skriver. Symbolen figurerar därmed som en indikator och ett hjälpmedel vid

övergången till nya teman. Om deltagarna i sin tur skriver i ett annat dokument försvårar det modereringen.

Liksom vid alla former av undersökningar som innefattar social interaktion, oavsett om den sker virtuellt eller fysiskt, finns det också en risk för att deltagarnas svar samt ställningstaganden påverkades och färgades av varandra (Westlund, 2003, s. 3). En ytterligare aspekt som bör belysas är antalet respondenter i förhållande till gruppens storlek. Då gruppernas medlemsantal varierar bör det återspeglas i antalet respondenter som deltar i fokusgrupperna, för att i möjligaste mån få ett representativt resultat. Målet var att begränsa antalet deltagare till 3-4 i samtliga fokusgrupper. Detta beror delvis på tidsramen och svårigheten med att hitta medlemmar som är intresserade, men framförallt för att skapa en miljö som främjar diskussionen och underlättar för en fungerande samt effektiv moderering. Ett högre antal respondenter äventyrar tryggheten och kan ha en stressande effekt då många ska komma till tals. Detta hade också försvårat modereringen avsevärt i samband med återkoppling och uppföljning av intressanta spår. Avslutningsvis kräver internetbaserade fokusgrupper en större motivation samt engagemang från respondenterna, till skillnad från vid traditionella fokusgrupper. Detta då respondenten själv måste stå för den nödvändiga utrustningen och vara beredd att investera tid och kraft då tolkningen av konversationen kräver mer (O'Connor & Madge, 2003, s. 140).

5.3.2 Urval av respondenter

Kontakten med respondenter till fokusgrupperna har skett på olika sätt. I grupperna Varför apor aldrig bär rosa klänning samt Växtgäris kontaktades respondenter i två omgångar. Inledningsvis skedde detta genom att publicera en förfrågan på respektive grupp Facebookvägg. Här har svårigheten legat i hur vi når ut till så många medlemmar som möjligt då vi alla har olika internetvanor och Facebook har olika strategier för att boosta inlägg, där många likes och kommentarer 'lyfter fram' vissa inlägg. För att nå ut till så många som möjligt valde vi dock att göra inlägg 16.00 dagen innan fokusgruppen skulle hållas. Tanken bakom detta var att många är aktiva på Facebook under eftermiddagen och kvällen samtidigt som vi önskade motverka att respondenter inte deltar då intresset kan anses vara en 'färskvara'. Vid de tillfällen vi inte fått tillräckligt många intresserade har vi gjort ett snöbollsurval. Nackdelen är att urvalet följaktligen är färgat av vår bekantskapskrets, detta har

dock varit nödvändigt då vi tidsmässigt inte haft möjlighet att vänta tills fler svarat på vårt inlägg.

På grund av att vi inte tilläts göra ett inlägg i #jagärhär i syfte att hitta respondenter var vi således tvungna att enbart utgå från snöbollsurval. Vi kontaktade därmed den moderator vi tidigare intervjuat samt bekanta för att nå ut till medlemmar som eventuellt skulle kunna vara intresserade av att delta i fokusgruppen. En problematisk aspekt i samband med snöbollsurvalet har varit att meddelanden som skickas via messenger till personer vi inte är vänner med på Facebook inte blir synliga omedelbart. Personen i fråga måste godkänna en meddelandeförfrågan innan meddelandet blir synligt i inkorgen och kan läsas. Detta har i sin tur medfört ett stort hinder i försöket att nå ut till respondenter. En av de tre respondenter vi slutligen fått kontakt med var dessvärre inte online vid den avsatta tiden för fokusgruppen. Vi valde dock att fortgå då de övriga respondenterna hade infunnit sig. Detta innebar att fokusgruppen för #jagärhär bestod av två deltagare, trots detta blev diskussionen lyckad och på grund av tidsramen har vi valt att förlika oss med detta.

Platsen för de internetbaserade fokusgrupperna har varit Facebook messenger vilket är plattformens meddelandefunktion. Funktionen möjliggör i sin tur för två eller flera personer att diskutera över internet i realtid. Valet att hålla fokusgrupperna i messenger baserades dels på praktiska samt tekniska fördelar. Vi är båda användare av messenger och är bekanta med dess funktioner, som till exempel att bjuda in flera personer till samma meddelandekonversation och att ändra namn på deltagare. En ytterligare aspekt är att deltagarna är aktiva på Facebook och har med stor sannolikhet använt sig av meddelandefunktionen tidigare, vilket möjliggör för respondenterna att lättare och snabbare uttrycka sig till exempel med smileys. Problematiken låg främst i anonymiteten av respondenten då vi inte kunde säkerställa att den person som deltog var den hen utgav sig för att vara likaså att respondenten inte var influerad av andra i det fysiska rummet som kan påverka det som skrivs. När fokusgruppen var klar och materialet transkriberat uppmanades deltagarna att lämna konversationen, om de inte hade lämnat efter dygn togs de bort manuellt. Detta för att materialet inte skulle finnas tillgängligt efter avslutad session. Samtliga fokusgrupper varade mellan sextio till nittio minuter. I förebyggande syfte genomfördes en internetbaserad testfokusgrupp för att pröva det tekniska upplägget, intervjufrågor och moderering. Detta var relevant då denna metod inkluderade vissa tekniska svårigheter och var för oss ett nytt metodologiskt tillvägagångssätt.

5.4 Processering

Det material som fanns att tillgå angående gruppbeskrivningar och regler samlades i ett gemensamt textdokument och skrevs ut, därefter läste vi samtliga delar var för sig för att sedan läsa dem tillsammans. Utifrån detta identifierades och isolerades gruppernas struktur, tema och värdegrund vilka låg till grund för gruppernas presentationer och intervjuguiderna. Gruppbeskrivningar och regler har dock utvecklats och omstrukturerats under uppsatsens gång vilket vi tagit hänsyn till. Förändringarna har varit relativt små och inte påverkat gruppernas övergripande struktur, tema och värdegrund. Materialet från intervjuerna transkriberades och fördes in i ett textdokument för att sedan skrivas ut och läsas. Därefter har materialet bearbetats parallellt med det från fokusgrupperna för att ställa de olika perspektiven mot varandra och isolera huvudsakliga teman samt mönster.

Materialet från fokusgrupperna transkriberades direkt till ett textdokument efter avslutad session. Då materialet inte bearbetades via transkriberingen, som vid intervjuerna från inspelning till text, valdes ett annorlunda tillvägagångssätt. Fokusgrupperna var strukturerade utefter två teman, Facebook och gruppen i fråga, vi valde därför att organisera citaten i underkategorier. Samtliga citat skrevs ut, klipptes ut och kategoriserades för att få en bättre överblick. När citat sedan valdes var det lättare att illustrera vad som framkommit under fokusgrupperna och möjliggöra för en mer representativ bild och låta samtliga respondenter komma till tals. Tolkningsprocessen av materialet resulterade i sammanhängande teman där admins, moderator samt medlemmar identifierat utmaningar och strategier. Materialet från textanalysen, intervjuerna samt fokusgrupperna har därmed genomgående triangulerats mot varandra för att isolera de teman resultatet är uppbyggt efter. Avslutningsvis har vi under studieperiodens gång valt att inte vara aktiva i grupperna för att undvika att påverkas av eventuella diskussioner.

6 Resultat och analys

I resultatet behandlas det empiriska materialet utifrån två perspektiv, admins och moderator samt medlemmar. Detta kapitel är därmed uppdelat i två avsnitt varav det första fokuserar på det material som inhämtats under informantintervjuerna samt resultaten från den kvalitativa textanalysen. Admins samt moderatorer har en central roll i hur rummen upplevs och det har således varit relevant att studera de utmaningar grupperna ställs inför samt de strategier som används för att skapa och upprätthålla en god miljö. I det andra avsnittet behandlas medlemmarnas upplevelse av Facebook samt de respektive grupperna med fokus på trygghetsskapande strategier.

6.1 Admins och moderator

Materialet från informantintervjuerna visade att samtliga grupper såg utmaningar i och hade strategier för insläpp av nya medlemmar, gruppens storlek samt moderering och språk. Dessa tre teman kommer därför att behandlas mer ingående i följande avsnitt. Nedan ges en presentation av informanterna och grupperna.

Informant 1 representerar #jagärhär som startades våren 2016 och har cirka 70 000 medlemmar. I detta tidsskeende administreras #jagärhär av 3 admins och 21 moderatorer där de förstnämnda besitter större befogenhet i fråga om gruppinställningar. Moderatorernas ansvarsområde är vidare uppdelat efter aktioner och insläpp och informanten representerar gruppen i egenskap av insläppsmoderator.

Gruppen har en antirasistisk samt feministisk värdegrund och är politiskt obunden. Den strategi som används för att bemöta och motverka hot och hat är medlemmarnas aktion, vilken sker i kommentarsfält utanför gruppen. Diskussion inom gruppen är inte tillåtet och undanbedes. Detta i kombination med att en moderator alltid är aktiv i gruppen, att trådarna stängs ner över natten samt kontroll av nya medlemmar kan ses som strategier i syfte att motverka interna konflikter och skapa en god miljö. I gruppbeskrivningen betonas vikten av att medlemmarna uttrycker sig med respekt och främjar det goda samtalet genom att inte skriva nedlåtande kommentarer eller reproducera fördomar samt sprida rykten. Debatten är begränsad till sakfrågor och medlemmarna förväntas uppträda med ett gott exempel och inte kommentera i affektion. Detta synliggörs genom förhållningsregler där medlemmarna inte får skriva kommentarer om någon eller hur någon skriver. All form av personangrepp är med

andra ord strikt förbjudet. Medlemmarna uppmanas således att i sin argumentation lära av varandra och att begrunda sina formuleringar innan de kommenterar.

Informant 2 representerar VAABRK som startades 2010 och har cirka 25 000

medlemmar. Gruppens värdegrund utgår från kärnämnen feminism, jämställdhet och genus. Dessa kärnämnen ligger till grund för diskussionerna och får vidare inte ifrågasättas. Gruppen är politiskt obunden och medlemmarna behöver inte tillhöra någon specifik feministisk inriktning. Det är inte tillåtet att starta trådar som behandlar sexism gentemot män eller thinshamning och liknande, detta då det är problematiskt att likställa den diskriminering förtryckta grupper blir utsatta för med grupper som besitter makt. Likaså är djurrätt ett förbjudet ämne, detta då trådstartare har gjort liknelser mellan djur och minoriteter vilket upplevs som kränkande.

Vidare använder sig gruppen av TW och CW, *trigger warning* respektive *content warning*. Det finns förbestämda teman där TW ska användas, dessa innefattar bland annat sexuella övergrepp, självskadebeteende samt anorexi vilket kan ha en triggande och provokativ effekt. De förbestämda temana grundar sig i att ämnen som uppfattas som provokativa är subjektivt och för att minska risken för att alla inlägg censureras har regler satts upp för användningen av TW. Huruvida CW ska användas eller inte är dock upp till medlemmen att bestämma.

Medlemmarna förväntas bemöta varandra med respekt och visa hövlighet, användning av förminskande och nedvärderande uttryck leder till uteslutning. Då gruppen rymmer många medlemmar med olika bakgrund ska inlägg och trådar på olika akademisk nivå respekteras, detta då somliga är nybörjare och andra mer erfarna. Medlemmarna uppmanas att inte agera "forumpolis" och överträdelser ska rapporteras via anmälningsfunktionen till gruppens admins. Om admins anser att överträdelserna är stora riskerar medlemmen att bli blockad utan förvarning, i annat fall skickas en varning. Opassande inlägg tas bort direkt. Admins i gruppen har en chattgrupp där de diskuterar fall men är i stort självgående.

Informant 3 representerar Växtgäris som startades våren 2016 och har cirka 12 500

medlemmar. Gruppen är till för kvinnor, icke-binära och transpersoner med ett växtintresse och har en uttalad feministisk, antirasistisk och separatistisk värdegrund. Dessa tre värderingar är inte till för att diskuteras i gruppen vilket är en avvägning admins gjort för att motarbeta den strukturella diskriminering som medlemmar annars utsätts för i vardagen.

Gruppens admins behandlar frågor och tar beslut gemensamt utifrån gruppens värdegrund och dess regler. Admins tar främst kontakt med medlemmar via privata meddelanden och kommunikationen ska ske på ett informativt och icke konfrontativt sätt.

Temat för gruppen är växter och medlemmarna är fria att göra inlägg om allt som berör detta så länge de skriver inkluderande och inte går mot värdegrunden. Vidare ska inlägg med ohyra och/eller skadedjur märkas och bilder på dessa läggas i kommentarerna med respekt för fobier. För att förhindra konsumtionshets är försäljning av växter och tillbehör förbjudet och vidare får priser på köpta växter ej skrivas ut i inlägg, men i kommentarerna om det efterfrågas. Medlemmar uppmanas att bemöta utmärkande kommentarer konstruktivt och hjälpsamt samt att kontakta admins om reglerna bryts. Avslutningsvis är det i samtliga grupper strikt förbjudet att ta och dela skärmdumpar från forumen

6.1.1 Medlemsinsläpp

Samtliga informanter tog upp utmaningar kopplade till godkännande av medlemsansökningar, främst då detta är en tidskrävande process men också då det finns svårigheter med kontrollen av de ansökande. Två av informanterna belyste problemet med risken att släppa in fel person i gruppen vilket i sin tur kan utgöra ett mer direkt hot mot tryggheten. *“Det har ju funnits flera incidenter med människor som vi har släppt in i gruppen som velat att liksom, förstöra i gruppen liksom och även om vi [...] försöker jobba med att hitta dom här profilerna som inte stämmer överens med gruppen så [...] händer det ibland att dom kommer in”* - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april, 2017). *“Häromdagen var det någon som anmälde att vi hade en krigsförbrytare i gruppen, det satt jag och skrattade åt och tyckte att var kul, men sedan var det någon såhär nynazistisk person [...] och honom hade jag råkat släppa in i gruppen, så det var inte så trevligt så honom kastade jag ut igen”* - VAABRK informant 2 (intervju, 13 april 2017).

Om en individ som inte delar gruppens värderingar blir insläppt är den huvudsakliga risken att skärmdumpar delas på andra forum och medlemmar riskerar att bli uthängda. Vidare är detta en aspekt som togs upp av två informanter under intervjuerna och regler kring skärmdumpar återfinns i gruppreglerna. Informant 1 underströk också att skärmdumparna bidrar till en homogenisering av gruppen vilket gör det enklare för andra att hata och att odla hat. *“Och så om man för över det [skärmdumpar] utan kontext till en sån hatgrupp så skapar det*

ytterligare hat. 'Det här är naiva människor som', som jah, 'godhetsknarkar'.

Perspektivskillnaden blir så stor när man flyttar över till en sådan grupp [...]" - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april, 2017). De delade skärmdumparna förstärker på så sätt en förenklad bild av #jagärhär och retoriska nidsbilder som "vänsterextrema batikhäxor" används för att positionera den. Den språkliga retoriken är även något informant 2 vittnar om i kombination med insläppen där personer uttryckt att gruppen är fylld med "feministfittor" som bedriver en "fascistisk ideologi". Informanterna från #jagärhär och VAABRK betonar att ett normaliserande och positionerande språkbruk kring grupperna även finns i forum utanför Facebook. "[...] dom reaktioner som jag sett [...] saker folk tagit med sig från gruppen till utanför. Det är ju ofta i negativa ordalag [...] Folk som inte uppskattar det, sitter på bloggar och sådär googlar kollar Twitter och sånt. [...] Alltså det är ju ökänt som feministernas Flashback och sådär [skrattar]" - VAABRK informant 2 (intervju, 13 april 2017).

Informant 3 har inte upplevt hat direkt mot Växtgäris vilket kan vara en följd av att gruppen är hemlig, dock understryker hen att separatism i sig är provokativt då det "*synliggör en konfliktdimension*". Det vill säga att konflikter uppstår när de hegemoniska maktstrukturerna motarbetas och den rådande vita heteronormen ifrågasätts. Att gruppen är hemlig kopplar informanten dock direkt till hantering av medlemsantalet. "*Ja, det [att gruppen är hemlig] är ingen annan anledning än att det inte ska bli jättejättemånga ansökningar. Det är bara därför. Inga andra konstigheter*" - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017)

De tre grupperna har strategier för att förhindra att personer som inte delar gruppens värderingar beviljas medlemskap. Informant 1 har som huvudsaklig uppgift att släppa in nya medlemmar. Ansvarsområdet utgörs övervägande av att granska de sökandes profiler, exempelvis genom att se hur många i gruppen som har den sökande som vän, vilka sidor de gillar på Facebook och huruvida de har uttryckt sig hatiskt. Informant 1 har på så sätt en viktig roll då hen utifrån gruppens värderingar beslutar om den sökande beviljas medlemskap eller inte. "*[...] är det en öppen tydlig hatprofil så blockerar vi den profilen. Då kan man inte söka in igen utan [...] då tänker vi att [...] den här personen kommer inte att funka i gruppen så att säga*" - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april 2017). Det finns dock fall som är diffusa, dessa ignoreras och på så sätt ges möjlighet att söka igen.

Informant 2 har som strategi att dels granska profiler och att låta den som ansöker om medlemskap i gruppen få svara på tre frågor, vilket visat sig ha både för- och nackdelar. En

fördel är att individer som vill gå med för att skada gruppen ofta är öppna med det redan när de svarar på frågorna, vilket underlättar arbetet. *“Alltså när det står hur hittade du till gruppen så svarar dom ju saker som ‘Ja men jag har hört att det sitter massa feministfittor här’ och typ såhär vad är feminism för dig så svarar dom ‘Ja men det är en fascistisk ideologi som vill förgöra män’ och då bara blocka”* - VAABRK informant 2 (intervju, 13 april 2017). Det är dock ett krävande arbete att hålla efter så att kön inte blir alltför lång samtidigt som alla inte svarar på frågorna, då är det upp till admins att leta upp de som svarat. Informant 2 poängterar också att mäns profiler kontrolleras mer noggrant vilket grundar sig i att det främst är män som söker medlemskap i syfte att trola på internet.

Informant 3 lyfter fram gruppdynamiken som den största utmaningen i samband med större medlemsinsläpp. Stämningen i gruppen förändras när nya medlemmar kommer in, främst till följd av att gruppens regler inte har lästs. Detta kan i sin tur orsaka konflikter mellan nya och mer etablerade medlemmar. Medlemsinsläppen utgår därmed från stämningen i gruppen, vilken ofta behöver återanpassas samt stabiliseras innan nya medlemmar beviljas medlemskap. *“Vi ser ju att den typen av inlägg, där man bara sitter framför datorn och spyr ut det man tänker utan att tänka igenom det först, den typen av inlägg ökar när vi släpper in nya medlemmar. Men varenda gång har det också sen liksom återanpassat sig [...]”* - Växtgäris Informant 3 (intervju, 11 april 2017). Denna aspekt är gemensam för samtliga grupper och synliggörs genom följande citat *“De flesta verkar bli lite såhär skrämde av att slå tillbaka i början, men sen så finns det ju folk som bara kastas in första dagen och börjar starta trådar och vara med och så och då blir det ju ofta jävligt gnissligt liksom för att de är inte riktigt med på noterna än. Jag kan tycka att man ska kunna vara med första dagarna, att de andra får ha lite overseende och ändå förklara snällt om det är någonting som är fel och så vidare, för att alla ska kunna vara med”* - VAABRK informant 2 (intervju, 13 april 2017).

Informant 1 lyfter fram hur gruppens lokala regler hamnar i konflikt då nya medlemmar släpps in i gruppen. Bland annat genom att stänga av kommentarsfälten över natten. *“jag tror att det är väldigt svårt i början som medlem. [...] just det här när man stänger ner trådarna på kvällen för då är man inne och har skrivit någonting och så vill man ju kommentera på nått som någon annan sagt, att skapa lite debatt, sånt som man är van vid från en vanlig diskussionsgrupp. Så kan man bli lite kritiserad för det från moderatorshåll att här skall vi inte föra debatt i vårt interna fält så håll gärna debatten utanför”* - #jagärhär informant 1

(intervju, 12 april 2017). Som citatet visar får även gruppens moderatorer mer arbete i form av att instruera medlemmarna i gruppens regler.

6.1.2 Gruppstorlek

Samtliga informanter poängterar att ett stort medlemsantal är positivt men medför utmaningar, vilka vidare uttrycks på olika sätt i de respektive grupperna. Informant 3 betonar att medlemsantalet utgör en av de största utmaningarna och att detta står i relation till den trygghet gruppen försöker skapa samt upprätthålla. *“Det finns en önskan om att gruppen ska få vara hur stor som helst och att alla ska få vara med [...] men då blir det en avvägning av tryggheten, och det är därför vi just nu har ett insläppsstopp”* – Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april, 2017). Informant 3 poängterar också att avvägningen mellan storlek och trygghet samt gemenskap inte enbart är en fråga för admins, utan för gruppen i stort då den formas av medlemmarna.

Informant 2 ser inga direkta problem med att VAABRK har ett stort medlemsantal men menar att det ger upphov till att lokala normer samt oskrivna regler bildas och befästs inom gruppen. Detta kan i sin tur skapa problem vid medlemsinsläpp, då nya medlemmar inte är medvetna om dessa. *“Och då blir det hela tiden att nya människor som kommer in, de kan ju inte förstå det [gruppspecifika normer] förrän de har varit med ett tag. Och när de har förstått det så ändrar det på sig igen, och ju fler de blir ju starkare blir ju normerna. Så det är ju inte skitbra. Men det är väl såhär normalt mänskligt beteende antar jag”* - VAABRK informant 2 (intervju, 13 april 2017). Ett stort medlemsantal är dock också ett sätt att överkomma geografiska barriärer såsom distans, vilket exemplifieras i följande citat *“Så dom [som bor på mindre orter] har ju varit såhär relativt ensamma om att tycka som dom gör och får alltid tjafsa med folk om vad som är rätt och fel och hur man skall gå tillväga och så vidare. Medan här har de ju folk som stöttar upp så dom är inte ensamma. Så jag tror för många så blir det lite såhär att det [VAABRK] är enda stället där de möter andra människor som tycker och tänker likadant som de själva gör”* - VAABRK informant 2 (intervju, 14 april 2017).

VAABRK är därför en viktig plats och en virtuell tillflyktsort för vissa av medlemmarna.

Gruppstorleken är vidare något som lyfts fram i samband med grupprelaterade konflikter och även här spelar gruppens storlek i kombination med dess tema roll. *“Alltså till Apor tror jag att folk söker sig för att det finns ingen annan [feministisk grupp] som är lika stor och som*

har lika mycket aktivitet. Alltså de försöker ju ibland när de blir arga och så är det såhär 100 personer som bara 'ni kan dra åt helvete, nu startar vi en egen grupp' och sen existerar den i fyra veckor, och sen försvinner den. Så det är ju svårt att börja från början när det finns andra som är större och som konkurrerar [...] Medan andra grupper, jag vet inte, lägre aktivitet, folk dras till att det händer mycket hela tiden. Det ser jag att folk skriver också när de söker till gruppen, varför de söker in, så skriver, det har varit skitmånga som har skrivit 'jag har hört att det är här det händer'” - VAABRK informant 2 (intervju, 14 april 2017). Citatet visar att det finns en exklusivitet i att vara medlem i VAABRK och att detta kan kopplas till egenskaper som relaterar till gruppens storlek, exempelvis den höga aktiviteten.

Informant 1 menar att gruppens höga tillväxtnål utgör ett möjligt hot gentemot kärnbudskapet. ”Dels som insläppsadmin så blir jag alldeles galen [skrattar] här får jag massa troll [...] som vi inte vill ha in. Det här kärnbudskapet i gruppen lätt kan bli liksom förstört om man släpper in en stor mängd människor som vill förstöra för gruppen liksom. Så där tror jag en rimlig tillväxttakt är bättre egentligen” - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april 2017). Det finns även en risk för konflikt när en stor mängd medlemmar ska organiseras inom samma utrymme, speciellt då många vill kunna uttrycka sig inom gruppen. “ambitionen är också att ha en ganska stor grupp att, att många olika åsikter skall kunna rymmas inom gruppen. Men blir det då många som har debattlust och liksom såhär åsiktpolisaktigt vill korrigera andra medlemmar, så blir det ju snabbt liksom åsiktstryck åt olika håll som gör att vi [...] inte har utrymme för lika mycket åsikter inom gruppen” - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april 2017). Även om en stor grupp är en fördel då medlemmar rör sig i hatiska kommentarsfält innebär det också utmaningar för gruppodynamiken.

6.1.3 Moderering och språk

Samtliga grupper har en specifik värdegrund som genomsyrar deras beskrivningar och gruppregler. För #jagärhär, som är den största gruppen, är en av de stora utmaningarna att få medlemmarna att föra debatten i kommentarsfälten utanför gruppen då vissa vill diskutera inom den. Medlemmar har även uteslutits till förmån för klimatet i gruppen. “[Före detta medlemmen] förde så mycket debatt och ganska kritiska debatt i kommentatorsfälten och gjorde sig ovän med många i gruppen liksom, på grund av den här debattstilen. Inte en hatisk debattstil utan en konfrontativ debattstil” - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april 2017). Därför går en stor del av modereringen inom gruppen ut på att skapa ett tryggt klimat.

“Gruppen jobbar mycket med, eh, det är ju inte mycket [...] debattera olika ämnen inom gruppen utan det är mer att stötta inom gruppen men också jobba med debatten ute i kommentatorsfälten” - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april 2017). Informanten belyser vidare problematiken med att styra medlemmarna till att debattera sakligt och informativt utanför gruppen då många reagerar kraftigt på vad som skrivs. Det vill säga att samtalet lätt styrs av känslomässiga argument och att den sakliga aspekten bortses. Som strategi arbetar gruppen med gruppbeskrivningen och förtydligande inlägg om hur debatten kan föras faktabaserat och hur åsikter bäst bemöts utan att öka det känslomässiga innehållet. Något som informanten samtidigt menar är problematiskt. *“man måste engageras på någon nivå [...] man behöver på något sätt tycka att det här är rätt eller fel. Annars så ger man sig kanske inte in [i debatten] och definitivt så är det svårt att skriva om man inte har en ställning eller en position i frågan”* - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april 2017).

Gruppernas värdegrund avspeglar sig i sättet medlemmarna förväntas uttrycka sig och kommunicera med varandra. Detta är tydligt i Växtgäris gruppbeskrivning där vikten av att uttrycka sig inkluderande betonas, vilket vidare grundar sig i att gruppen är separatistisk för kvinnor, icke-binära och transpersoner. *“Den generella tanken är ju att i rum som inte är separatistiska för kvinnor och icke-binära, där privilegieras män, där privilegieras manlig gemenskap och den gemenskapen sker på bekostnad av välmåendet för kvinnor, icke-binära och transpersoner och alla som inte faller in i en cis-manlig kategori. Därför behövs det en plats för att väga upp det”* - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017). Den separatistiska aspekten medför vidare att maktstrukturer som inte står i relation till patriarkalt förtryck tenderar att framhävas, vilket ofta synliggörs genom medlemmarnas språkbruk. *“Vi är ju jättemånga olika i den här 12 000 personers gruppen, och vissa av oss är extremt privilegierade i förhållande till andra i gruppen. Det blir ju väldigt tydligt också i relation till de icke-binära som är med”* - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017). Detta exemplifieras med att icke-binära och transpersoner inte kände sig bekväma med att inkluderas i benämningen “Växtgäris” och att gruppen då tog till hänsyn till detta *“Då ändrade vi och nu är det så att alla i gruppen måste skriva inkluderande, antingen inte använda orden alls eller säga både gäris och icke-binäris”* - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017).

Informant 3 framhäver vikten av nolltolerans mot att skriva på någon annans bekostnad och att det krävs gränser för ett bra samtalsklimat *“Folk pratar på ett helt annat sätt med varandra*

när man inte har ansikten och inte har kroppsspråk och det blir missförstånd. Det är ett annat sätt att kommunicera” - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april). #jagärhär också måna om ett gott samtalsklimat och instruerar sina medlemmar i hur man bör bete sig i kommentarsfält på Facebook men det finns svårigheter i hur medlemmarna tolkar debattören. “gruppen har en vinkling mot kommentatorsfältet och det skrivna ordet. Och det är klart att [...] det kan uppstå mycket missförstånd liksom i det. Det är svårt, det är svårt att veta var folk egentligen menar, när de skriver saker och ting” - #jagärhär informant 1 (intervju, 12 april 2017).

Vidare poängterar informant 3 också en negativ aspekt reglerandet av kommunikationen kan medföra. *“Den andra aspekten av det som kan vara problematisk är ju att det ibland inte blir läge för diskussion. Och det vet jag att medlemmar kan tycka. Men varför får vi inte diskutera det här, det är väl bra att diskutera? Och det håller jag med om. [...] Men samtidigt så är det också en avvägning. Det är väldigt svårt att hålla i diskussioner på internet, så är det ju” - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017). Gruppens strategier i fråga om separatism kombinerat med aktiv moderering och ett tydligt regelverk i sättet att kommunicera framhävs i relation till trygghet “Jag tror ändå att ganska många alltså, att man tar det på ett ganska enkelt plan, många känner ju att det är en väldigt trygg grupp, kanske kan det väcka en fundering om varför det är så. Om det kan ha att göra med hur den är organiserad” - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017).*

Informant 2 menar att okunskap samt oförståelse kring det som diskuteras skapar konflikter mellan medlemmar, trots att gruppen i beskrivningen poängterar att det inte krävs någon förkunskap för att delta i de diskussioner som förs. Detta kan exempelvis synliggöras genom språkbruket och användningen av akademiska termer. *“Okunskap är deras värsta fiende, då ska bråket igång [...] gruppen är mer till för de som inte kan än för de som kan” - VAABRK informant 2 (intervju, 13 april 2017). Detta kan i sin tur skapa konflikter vilket kräver tid och aktiv moderering från admins. Vidare är den större delen av kritiken riktad mot att gruppen har brister vilket vissa medlemmar menar gör gruppen otrygg. Informant 2 uppmärksammar detta och uttrycker förståelse men poängterar samtidigt att trygghet till stor del är en subjektiv känsla samt att den kan upplevas utifrån olika perspektiv. “[...] jag menar vissa människor tycker ju att det är en trygg plats om de kan ha konflikter med människor och om det e såhär, den här personen kommer inte att förfölja mig eller liksom lägga ut min hemadress och hota mig och så. Men de kan ju fortfarande ha konflikter och sånt. [...] jag skulle nog påstå att bortsett från att det finns lite idioter som sitter och skärmdumpar saker så är det inte som att*

det är folk man måste sitta och vara rädd för i gruppen [...] asså på så sätt är det ju tryggt, men, ja, så ja, det beror på hur kinkig man är” - VAABRK informant 2 (intervju, 3 april 2017).

Medlemmarna i VAABRK är också i viss mån aktiva i modereringsarbetet då de anmäler upplevda överträdelser genom att tagga admins i inlägg eller skicka ett privatmeddelande. Huvudsakligen stänger admins ner trådar där diskussionen blivit alltför hätsk och i vissa fall riktas åtgärder direkt mot medlemmar. *“Asså, ibland så säger vi till dom [som provocerar]. Jag tycker om att ge folk time out, att kasta ut dem och släppa in dem igen när de lugnat ner sig” - VAABRK informant 2 (intervju, 13 april 2017).* Informant 3 poängterar också att medlemmarna till viss del är delaktiga i modereringsarbetet vilket tar sig uttryck i hur de kommunicerar med varandra *“Ofta när det är diskussioner, så skriver medlemmar så jävla smarta saker, det är liksom, jag tycker att det är så skönt att det inte behöver vara någon stress. Om inte vi har hunnit till en plats där någon far illa, så är det alltid andra medlemmar som har skrivit jättebra saker. Det är verkligen ett gemensamt skapande av trygghet. Det är fantastiskt” - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017).*

Inlägg och kommentarer som admins uppfattar som opassande och inte stämmer in på gruppens regelverk tas bort direkt i Växtgäris. *“Förut var vi lite mera generösa med att kommentera vad som var fel. Men det blir inte tidsmässigt möjligt, utan nu tar vi bort de inläggen helt enkelt. Så om ens inlägg försvinner så får man läsa gruppbeskrivningen och se varför det inte passade, och självklart alltid fråga då om man inte förstår” - Växtgäris informant 3 (intervju, 11 april 2017).* Admins för Växtgäris samt VAABRK använder sig således av direkt censurering när medlemmar överträder gruppens regler. Medlemmarnas agerande vid överträdelser vittnar också om en kollektivitet i syfte att främja klimatet och se till att reglerna följs.

6.2 Medlemmarnas upplevelse av Facebook

Medlemmarna (se bilaga 7) från samtliga grupper beskriver Facebook i stort som ett otryggt rum. De gemensamma upplevelserna av otrygghet kan spåras till språkliga och visuella markörer som hård ton och hatiska samt sexistiska bilder, vidare belystes avsaknaden av den kroppsliga kommunikationen som finns vid fysiska möten. Nedan kommer resultatet

presenteras genom att åskådliggöra de otrygghetsskapande faktorerna och medlemmarnas strategier i syfte att hantera dessa.

Graden av otrygghet varierar beroende på vilka delar inom Facebook medlemmarna vistas i. Ingen uttrycker att de direkt varit utsatta för hot och hat, ändock nämner sex av nio att upplevelsen av Facebook påverkar vilka forum de rör sig i och att de är medvetna om vad och för vilka de postar. En av deltagarna underströk att hen var medlem i rasistiska grupper för att bli påmind om det hat och hot som bedrivs på Facebook men har börjat gå ur dessa eftersom de inte *“gav någonting”* - Växtgäris medlem 3 (fokusgrupp, 24 april 2017). Orienteringen på Facebook är på så vis delvis driven av trygghet vilket till exempel kan kopplas till familjaritet och igenkänning då medlemmarna söker sig till forum som delar en gemensam värdegrund eller forum med vänner och bekanta. *“men om det [Facebook] är ett tryggt forum, det tycker jag varierar från olika typer av forum inom facebook, en stängd grupp med människor som jag känner IRL [i verkliga livet] är givetvis ett trevligt forum, men ett forum som en politisk debatt på någons "status" brukar ofta kännas mer otryggt”* - #jagärhär medlem 2 (fokusgrupp, 3 maj 2017).

Överlag berörde medlemmar under samtliga fokusgrupper bristande tilltro till Facebook som samordnande plattform. En medlem kopplar det låga förtroendet för Facebook till plattformens i mångt och mycket motsägelsefulla strategier för att skapa trygghet. *“Jag tror att Facebook gör allt dom kan för att utåt verka vara en trygg plats. Dom tvingar folk till att inte ta till låtsasnamn och grejer, men i praktiken så gör dom väldigt lite. Dom låter bilder fyllda med hat ligga kvar men tar bort bilder direkt om det finns en bröstvärta där”* - VAABRK medlem 4 (fokusgrupp, 25 april 2017). I #jagärhär ställde sig medlemmarna negativa till Facebooks hantering av användarnas uppgifter då de specifikt jämförde plattformen med en bank i egenskap av ett globalt och privat bolag, vilket illustreras i följande meningsutbyte. *“Fast banken tar inte alla dina bilder, dina kommentarer etc och sparar - de tar bara dina pengar”* - #jagärhär medlem 1. *“Sant”* - #jagärhär medlem 2. *“Facebook tar din integritet, och din identitet”* - #jagärhär medlem 1 (fokusgrupp, 3 maj).

Vidare poängterar flertalet medlemmar att hot och hat i det virtuella rummet är en avspegling av de maktstrukturer och normer som återfinns i det fysiska rummet. Fem av medlemmarna menar att den mer direkta språkliga hot- och hatbilden främst produceras av män. Följden blir att kvinnors utrymme på Facebook begränsas då de inte känner sig trygga att uttrycka sig i de

rum där hat och hot florerar. *“Jag tänker främst på män som sprider hat och hot [...] främst mot kvinnor. I andra hand tänker jag på barn och deras liv på nätet som har möjliggjort hat även utanför t.ex. Skoltid. [...] det är samma personer som sprider hat utanför nätet som gör det på nätet. Dock tror jag att steget är mycket kortare på nätet där det inte ”känns” lika mycket på riktigt”* - VAABRK medlem 3 (fokusgrupp, 25 april 2017). Tre medlemmar har likt citatet ovan antyder också uppmärksammat att internet har möjliggjort för hat och hot att spridas via nya medel och således nå fler människor.

Anonymitet i relation till Facebook tangeras av samtliga medlemmar och lyfts fram utifrån olika aspekter. Flertalet menar att det föreligger en anonymitet vid interaktion i det virtuella rummet vilket grundar sig i att det visuella som vid fysisk kontakt är av stor vikt uteblir och således inger en distans till den man skriver med. *“jag kan säga vad som helst offentligt/away from the keyboard, jag kan ta ordet på konferenser och moderera debatter, jag pratade med en nynazist häromdagen, men jag är rädd att prata t o m med mina vänner på Facebook”* - Växtgäris medlem 3 (fokusgrupp, 24 april 2017). Detta tangeras också i samband med debattklimatet på Facebook som många anser kännetecknas av en hård ton. *”När du ser personen tänker jag att det är lättare att vara empatisk och försöka ta in vad den personen tycker. Du ser om personen blir ledsen eller liknande vilket kanske gör att du backar och uttrycker dig på ett annat sätt”* – VAABRK medlem 3 (fokusgrupp, 25 april 2017). Detta är en aspekt som går att koppla samman med moderering som via gemensamma och tydliga regler delvis kan tänkas kompensera för det artighetssystem som är närvarande vid verbal och fysisk interaktion. En gemensam förståelsegrund i sättet att kommunicera med varandra kopplat till trygghet belyses också av följande citat *”Men tryggt kan det ju bara om det finns ett regelverk: här menar vi detta med begreppet vi talar inte såhär om saken utan såhär. Typ ett pedagogiskt tydliggörande från början”* – VAABRK medlem 1 (fokusgrupp, 25 april 2017).

Ytterligare en aspekt rörande anonymitet är medlemmarnas möjlighet till självanonymisering. Detta uttrycks framförallt i den kontroll medlemmarna har över sina egna profiler och möjligheten till att välja vilka forum inom Facebook som begagnas. *”Jag ändrar ibland till profilbilder som är anonyma, som jag har nu, en liten häst, för jag diskuterar väldigt mycket politik och blir väldigt sårad när någon plötsligt säger något taskigt om hur jag ser ut istället för den politiska frågan som ska diskuteras. Det skrämmer inte mig till tystnad direkt men jag blir extremt ledsen varje gång det händer”* – VAABRK medlem 1 (fokusgrupp, 25 april 2017).

2017). Detta går i sin tur att knyta an till diskussionen angående debattklimatet i stort på Facebook där en medlem menar att *"De som blir upprörda känns dock som den klassiska "mobbbarn" så fort någon vet bättre eller har rimliga argument så anklagar man på något annat"* - #jagärhär medlem 2 (fokusgrupp, 5 maj, 2017).

Vidare tycks familjaritet utgöra en viktig komponent i samband med tryggheten i användningen av det skrivna ordet. Detta belyses av två medlemmar genom jämförelser mellan den egna väggen, vilken medlemmarna har kontroll över, och andra diskussionsgrupper. *"att skriva en uppdatering på min vägg känns jättebra eftersom jag bara har vänner på min fb [Facebook] som jag tycker om och inte skulle skriva något taskigt och om det händer så blockerar jag de bara"* - VAABRK medlem 1 (fokusgrupp, 25 april 2017). Ytterligare ett citat belyser detta genom *"Jag upplever det som ett tryggt forum för mig, men sen befinner jag mig som sagt väldigt lite (ca inte alls) i offentliga diskussioner där. Använder inte Fb [Facebook] på det sättet och har inget intresse av det heller. Är med i en del grupper, men läser bara. Och det är också om helt harmlösa ämnen som tex växter"* - Växtgäris medlem 2 (fokusgrupp, 24 april 2017). Vidare problematiserar en annan medlem från Växtgäris det skrivna ordet. *"När jag kommenterar är det löjligt harmlöst o typ hjärtemojis o komplimanger eftersom jag inte känner mig bekväm med att skriva så mkt annat"* - Växtgäris medlem 1 (fokusgrupp, 24 april 2017). En självvald anonymisering och censurering tycks utgöra en strategi som av medlemmarna används för att skapa en trygghet för sig själva och minska risken för angrepp, exempelvis baserade på utseende. Detta synliggörs i sin tur genom opersonliga profilbilder och att vara medveten om var, vad och hur inlägg och kommentarer produceras.

6.3 Medlemmarnas upplevelse av grupperna

Gruppernas skillnader i fråga om syfte och struktur är viktigt att belysa innan resultatet från medlemmarnas upplevelse av grupperna redovisas. I synnerhet med avseende på #jagärhär där medlemmarna främst rör sig i kommentarsfält utanför den egna gruppen. I samband med VAABRK och Växtgäris sker medlemsaktiviteten enbart inom gruppen, vilket följaktligen avspeglas i svaren. Utifrån det empiriska materialet har vi isolerat två faktorer vilka medlemmarna belyser som avgörande i samband med upplevelsen av de respektive grupperna. Faktorerna utgörs i sin tur av gruppstorlek samt moderering och språk vilka kommer att diskuteras nedan.

6.3.1 Gruppstorlek

Gruppernas storlek är en faktor och aspekt som tas upp frekvent i kombination med upplevelsen av rummen. Två av medlemmarna från Växtgäris kopplar samman gruppstorleken explicit till upplevelsen av trygghet *"Sen är det svårt att känna sig bekväm med att publicera trots allt pga så många medlemmar [i Växtgäris], så med tanke på det så antar jag att jag ändå inte tycker att det är helt tryggt fullt ut"* – Växtgäris medlem 2 (fokusgrupp, 24 april 2017). Detta tycks vidare vara en styrande faktor i sättet medlemmarna deltar inom gruppen då samtliga har *"lättare"* för att skriva kommentarer än att göra ett eget inlägg som försätter medlemmarna i en mer exponerad position. Detta understryks ytterligare genom *"teoretiskt sett hade jag nog hellre vänt mig till google än växtgäris"* – Växtgäris medlem 2 (fokusgrupp, 24 april 2017). Exklusivitet är ytterligare en aspekt som lyfts fram i relation till gruppens storlek då det är oerhört många personer som står i kö i syfte att ingå medlemskap. Exklusiviteten det innebär att vara medlem i en populär grupp skulle således kunna vara en bidragande faktor till en angenäm stämning. *"Jag håller med om att det kan vara exklusiviteten, trots det höga medlemsantalet, som gör att folk kanske skärper till sig lite mer. Man får ju ibland se inlägg om folk som undrar varför de har medlemsstopp o så svarar admin att det står typ 3000 i kö. Det får iaf mig att uppskatta att jag hann gå med innan antalet kom över 10 000"* – Växtgäris medlem 1 (fokusgrupp, 24 april 2017).

Även medlemmarna från de övriga grupperna problematiserar gruppstorleken utifrån olika aspekter men lyfter också fram fördelar. *"Det är trots allt ganska högt i tak i VAABRK, vilket bidrar till öppna diskussioner och skulle i den bästa av världar kunna fungera som en sorts think-tank för jämställdhet"* - VAABRK medlem 4 (fokusgrupp, 25 april 2017). I gruppbeskrivningen för VAABRK betonas det genomgående att alla är välkomna och det finns en uppmuntran till att delta oavsett kön eller akademisk nivå. En medlem problematiserar i sin tur detta i relation till trygghet *"Jag ser gruppens styrka som att människor med olika bakgrund har möjlighet att diskutera vilket kan leda till väldigt bra diskussioner där olika perspektiv kan tas upp. Men det är väl också just det som är problemet med tryggheten i gruppen, att det inte alltid leder till ett tryggt klimat för alla"* – VAABRK medlem 2 (fokusgrupp, 25 april 2017).

Ett högt medlemsantal är vidare en ambition samt styrka #jagärhär utgår från i syfte att gemensamt bemöta det hat och hot som florerar i kommentarsfält på Facebook.

Gruppbeskrivningen vänder sig således till en bred publik och talar till medlemmarna som aktörer i debatten och lyfter vikten av den kollektiva kampen. I diskussionen angående de direkta aktionerna lyfter medlemmarna fram både för- och nackdelar som vidare står i relation till gruppstorleken. Samtliga medlemmar från #jagärhär menar att det finns en risk för att ett stort antal *"heja, bra-gjort kommentarer"* inte hjälper och snarare döljer de kommentarer som lyfter fram sakliga motargument och leder debatten framåt. *"jag tycker de bästa aktionerna är när aktörer ställer sakliga motfrågor, ber om källor och ger andra en chans att svara"* - #jagärhär medlem 1 (fokusgrupp, 5 maj 2017). Detta betonas vidare genom *"Men däremot så tycker jag som [medlem 1] sa förut att det vore bättre med mer fakta och argument, och kanske inte lika mycket klapp på ryggen, det får mig att känna mig mer trygg när jag argumenterar på facebook iaf"* - #jagärhär medlem 2 (fokusgrupp, 5 maj 2017). Samtliga medlemmar lyfter också fram det stora medlemsantalet som positivt i den bemärkelsen att de är medvetna om att de har ett stöd bakom sig vid debatt i en hatisk miljö, vilket således har en betryggande effekt. *"Jag upplever att genom att många likear så makrerar de att "vi är här" som gruppen syftar till - och det visar för ALLA att jag är inte ensam om min uppfattning"* - #jagärhär medlem 1 (fokusgrupp, 5 maj, 2017). Medlemmarnas upplevelse av gruppens storlek är därmed delad och de lyfter fram, i likhet med informanten från #jagärhär, god debattstil och kunnighet inom debattämnet som viktiga egenskaper.

6.3.2 Moderering och språk

Samtliga medlemmar anser att moderering genom admins och moderatorer som aktivt ser över forumen samt en klar värdegrund med tydliga regler är viktiga faktorer för hur grupperna upplevs. Vetskapen om att hätska debatter kan brytas av admins och moderatorer samt att medlemmar som inte följer reglerna kan uteslutas gör att grupperna upplevs som mer trygga. Dock skiljer sig grupperna i hur tryggheten skapas. Medlemmarna i Växtgäris kopplar tryggheten direkt till gruppens separatistiska grund. *"[...] jag känner mig (som är en otrygg fb-person) mer trygg i växtgäris än i de andra grupper jag är med i och det beror nästan helt på att inga män är välkomna"* - Växtgäris medlem 1 (fokusgrupp, 24 april 2017). Utöver moderering anser medlemmarna från VAABRK att gruppens sekretessinställningar gör att gruppen upplevs som en tryggare plats vilket även bidrar till att medlemmar vågar vara öppnare i diskussionerna på forumet. *"Det [att gruppen är sluten] bidrar väl en del till att det*

känns tryggare, och som [medlem 4] säger att folk kan vara öppnare jämfört med en helt öppen och synlig grupp. Det är väl också skönt att veta att admins kan bryta in och att de kan ta bort medlemmar som inte följer reglerna” - VAABRK medlem 3 (fokusgrupp, 25 april 2017). Den tydliga värdegrunden och reglerna är vidare något som medlemmarna i #jagärhär uppskattar “[Jag] vill inte gå med i någon grupp som låtsas ha ett vettigt syfte sen spyr alla galla över någon/några” - #jagärhär medlem 1 (fokusgrupp, 5 maj 2017).

Många av medlemmarna anser att språket har en central funktion i upplevelsen av grupperna. Att vara saklig, kunnig och påläst lyfts fram som egenskaper medlemmarna uppskattar i kombination med diskussioner. Detta kan dock upplevas som en barriär för vissa medlemmar. “[Jag] kan själv känna mig kluven att uttrycka mig [i vissa] frågor, vilka jag egentligen känner mig påläst inom men kanske saknar rätt begrepp och formuleringar. Uppskattar när människor är pedagogiska” - VAABRK medlem 2 (fokusgrupp, 25 april 2017). Aspekten att medlemmarna i gruppen är välvilliga när de läser kommentarerna är också något som medlemmarna i Växtgäris berör “Växtgäris är en av mina favoritgrupper, folk är så snälla och kunniga = två egenskaper jag gillar” - Växtgäris medlem 3 (fokusgrupp, 24 april 2017). Vidare poängterar medlemmen att detta bidrar till ett bättre och tryggare gruppklimat, “*sedan är det varmare stämning i växtgäris, det är en massa gäris/icke-binäris som tillåter sig att flamsa ibland, det är ok att dra dåliga skämt och så, man litar på att folk fattar*”. En medlem uppmärksammar dock att klimatet i gruppen förändras när admins aktivt går in i kommentarsfält. “*Tycker att Växtgäris är ett tryggt rum, men tycker också att det är ganska passiv-aggressiv stämning kring rätt och fel och typ mycket "LÄS REGLERNA!!!!!" när det folk gör fel är att typ skriva ut ett pris*”. Vidare problematiserar medlemmen den snälla stämningen i gruppen. “*Tycker också det blir väldigt likriktat och att man liksom bara får göra hjärtan och heja i den gruppen. [...] Men förstår också varför, att man måste vara väldigt hård med regler - just för att det inte ska spåra ur*” - Växtgäris medlem 2 (fokusgrupp, 24 april 2017).

Den språkliga aspekten ter sig annorlunda i #jagärhär då medlemmarna, som tidigare nämnts, rör sig i otrygga rum och argumenterar med meningsmotståndare. Ändock lyfts sakliga argument i kombination med gruppstorlek fram som en viktig aspekt när det debatteras. “*Jag tycker på ett sätt att det känns skönt att om man skulle vilja argumentera sakligt och ha bra fakta till hands så vet man att de [gruppmedlemmarna] finns bakom ens rygg, för dessvärre så hörs och syns störst antal oftast på nätet*” - #jagärhär medlem 2 (fokusgrupp, 5 maj 2017).

Det finns dock ett problem med att diskutera sakligt då meningsmotståndare i vissa fall inte är intresserade av att ta del av den fakta som presenteras. *“Nej men det jag vill säga är att många gånger så ser jag inte hur det [fakta] hjälper då de personer som spyr galla på nätet oftast inte brukar vara så bra på att läsa fakta som man skickar”* - #jagärhär medlem 2. *“De är måna som sin uppfattning. Det är samma försvar i hjärnan som om någon försöker slå dig fysiskt”* - #jagärhär medlem 1 (fokusgrupp, 5 maj 2017). Citatet påvisar att många meningsmotståndare är så pass övertygade att de inte vill ta till sig information och istället går i försvarsställning, i dessa fall är det svårt att upprätthålla ett sakligt samtal grundat i fakta.

7 Diskussion

Med bakgrund mot internets geografi som ett relativt otryggt rum för användare undersöks upplevelsen av Facebook och grupperna utifrån deras förmåga att skapa trygghet.

Upplevelsen av otrygghet på den globala plattformen Facebook går att härleda till hur maktstrukturer och normer ter sig i det fysiska rummet, upplevelsen är där med subjektiv samt tidsmässigt och rumsligt bunden. Detta innebär att trygghet och otrygghet är dynamiskt och formas av individens interaktion och integration med rummet. Den normstruktur som återspeglas i det virtuella rummet leder till utsatthet för individer och grupper vilket påverkar möjligheten för opinionsbildning och samhällsdebatt. Virtuella rum har samtidigt möjliggjort för social organisering och skapandet av gemensamma trygghetsgenererande rum och platser. Sense of place, insider-outsider, separatism, moderering samt språk är verktyg som används för att bättre förstå de utmaningar och strategier som admins, moderator och medlemmar upplever och använder.

7.1 Upplevelse av Facebook

Dagens samhälle är till stor del dikterat efter den vita manliga heteronormen och internet är inget undantag från detta. Upplevelser av otrygghet i det virtuella rummet är till stor del speglingar av den fysiska geografin vilket framförallt bottnar i överträdelser inom det sociala samspelet vilka främst begås av män. Vidare är medlemmarnas upplevelser av Facebook grundade i en allmän misstro till forumet i stort vilket yttrar sig genom att medlemmarna är som mest aktiva där de känner tillhörighet och familjaritet. Orienteringen mot trygga rum uppstår till viss del oreflekterat då det främst sker via exkludering från otrygga forum och omorganisering av Facebookvänner. Denna process är dynamisk och målar om individers sociala kartor och livsvärldens gränser.

Otrygghet på Facebook kopplas även till censurering utifrån två aspekter, varav den första utgörs av anonymitet gentemot andra i form av frånvaron av det fysiska vilket bidrar till att individer har lättare för att uttrycka sig hotfullt och hatiskt gentemot andra. Detta kan vidare kopplas till den spridning hot och hat har på internet. Den andra aspekten utgörs av självanonymisering och vittnar om medlemmars strategier för att undvika personliga påhopp, vilket på så sätt möjliggör aktivitet i annars otrygga forum. Detta ökar rörelseutrymmet och gör det tryggare för individer att debattera där personangrepp är vanligare. Ett exempel på

detta är att anpassa sin Facebookprofil och sitt språkbruk i syfte att göra interaktionen med andra användare så konfliktfri som möjligt.

7.2 Medlemsinsläpp

Samtliga grupper använder sig av olika strategier i syfte att hantera det stora antalet medlemsansökningar. #jagärhär har moderatorer avsatta för att kontrollera profiler som ansökt om medlemskap, VAABRK har frågor den sökande uppmanas besvara i samband med ansökan till gruppen och Växtgäris är hemlig. Vad grupperna har gemensamt är att godkännande och avslag av medlemskap sker manuellt vilket också är en av de mest tidskrävande uppgifterna. Vidare är insläpp av nya medlemmar en viktig del i gruppernas trygghetsskapande strategier då skärmdumpar riskerar att spridas ifall någon som inte delar gruppens värdegrund släpps in. Skärmdumpar tagna ur sin kontext kan vidare skapa en generaliserande bild och öka polariseringen mellan grupperna och meningsmotståndare. Detta kan resultera i en homogenisering av en annars mångfacetterad grupp vilket gör att den upplevs som mer fränkopplad och distanserad för utomstående, vilket bidrar till en outsider effekt. Resultatet blir att värdeladdade ord med en direkt provokativ framtoning används för att summera och gestalta grupperna.

En annan aspekt som inverkar på tryggheten är hur gruppdynamiken påverkas i kombination med medlemsinsläpp, något samtliga informanter för grupperna vittnar om. Den slutna eller hemliga strategin hos grupperna kan jämföras med geografiska barriärer och skapar en insider-outsider effekt. Detta resulterar i att det vid insläpp sker en krock mellan nya medlemmar och den normkultur som gruppbeskrivningar, gruppregler, medlemmar och moderering gemensamt skapat. Denna krock kan vara synlig eller inte då de nya medlemmarna i olika grad är aktiva i diskussionerna på forumen. Det följer dock en acklimatiseringsfas där de nya medlemmarna anpassar sig efter de lokala normerna.

7.3 Gruppstorlek

Det höga medlemsantal samtliga grupper kännetecknas av vittnar om att de fyller en funktion i Facebooks geografi och för flertalet medlemmar. Med avseende på Växtgäris och VAABRK föreligger det dock en tydlig korrelation mellan medlemmarnas upplevelse av trygghet och det höga medlemsantalet. Detta synliggörs främst i upplevelsen av att vara exponerad för ett stort antal individer vid aktivt deltagande i grupperna. Vidare styr den upplevelsen hur och till

vilken grad medlemmarna medverkar. Utifrån ett moderator- och admins perspektiv sker det en avvägning mellan gruppstorleken och de risker ett högt medlemsantal medför. I Växtgäris och VAABRK inbegriper riskerna ett hot gentemot tryggheten och uppkomsten av interna konflikter mellan medlemmar, vilket följaktligen avspeglas i medlemmarnas upplevelse av grupperna. #jagärhär har däremot i reglerna och i gruppbeskrivningen uttryckt att diskussionerna och medlemsaktiviteten sker i kommentarsfält utanför gruppen, vilket kan vara en anledning till att den internt är förhållandevis konfliktfri trots sitt stora medlemsantal. Kommentarsfälten inom gruppen stängs ner över natten och det finns alltid en moderator som är aktiv i forumet, vilket kan ses som en ytterligare faktor till stämningen då möjligheten till diskussion begränsas.

Det höga medlemsantalet har vidare lett till att grupperna syns i media och talas om i sociala sammanhang, vilket dels ökar medlemstrycket men också polariseringen mot de som inte delar gruppernas värdegrund. Detta går i sin tur att koppla till en insider-outsidereffekt vilken förutom motsättningar i förhållande till värdegrunden också skulle kunna botten i den exklusivitet ett medlemskap innebär. Grupperna kännetecknas av långa köer i fråga om insläpp, vilket i sin tur innebär att de under längre tidsperioder förblir stängda för nya medlemmar. Normkulturen i grupperna kan därmed tänkas förstärkas under dessa perioder då interaktionen och samspelet mellan medlemmarna inte blir influerat av utomstående. Detta förstärker också distansen mellan etablerade och nytilkomna medlemmar, vilket ofta leder till konflikter. Värt att belysa är dock medlemmarnas förmåga att anpassa sig och inkorporeras i gruppens gemenskap. Insideness och outsideness i relation till medlemmarna kan därmed sägas följa en form av tidslinje vilken tar sig uttryck i en anpassningsfas. Det exklusiva i att få vara medlem kan också tänkas ha en reglerande inverkan då medlemmarna förväntas dela gruppens värdegrund och följa det uppsatta regelverket då det annars finns en risk för att bli utesluten.

7.4 Moderering och språk

När det kommer till upplevelsen av grupperna är moderering och språk två avgörande aspekter för att skapa platskänsla. De två aspekterna utövas av såväl medlemmar som av admins och moderatorer, medvetet och omedvetet, vilket bidrar till hur grupperna upplevs. Moderering utifrån admins- och moderatorperspektivet utövas öppet vilket sker utifrån en tydlig värdegrund som återspeglas i gruppbeskrivningen och gruppreglerna. Vidare arbetar

forumens admis och moderatorer aktivt för att dessa ska efterföljas. Medlemmarnas upplevelse av grupperna kan i sin tur härledas till värdegrund, regler och moderering. Medlemmarna är dock samtidigt, delvis undermedvetet, en del av processen som genererar och skapar platskänsla. När medlemmar känner sig trygga från, safe from, patriarkala men också hegemoniska maktstrukturer är de också trygga att, safe to, aktivt delta. Tryggheten från och tryggheten att är också applicerbart i relation till gruppernas sekretessinställningar. Medlemmarnas vetskap om att insynen i grupperna är begränsad medför med andra ord en trygghet till att uttrycka sig friare.

Upplevelsen av grupperna går delvis att härleda till medlemmarna som genom självzensurering, främst i form av språkbruk, främjar en platskänsla. Detta synliggörs när medlemmarna diskuterar hur de blir bemötta av andra medlemmar. Medlemmarna i VAABRK och Växtgäris lyfts fram som pedagogiska, tillåtande, snälla och kunniga. I #jagärhär lyfts dom fram som ett stöd i hotfulla kommentarsfält. Egenskaperna vittnar om en tilltro och lojalitet medlemmarna emellan vilket ytterligare styrks av Växtgäris admin som lyfter fram hur de gemensamt skapar trygghet i gruppen *“Om inte vi har hunnit till en plats där någon far illa, så är det alltid andra medlemmar som har skrivit jättebra saker”*. Scenarierna vittnar om att trygghet från och trygghet att samtidigt understödjer ett citizenship behaviour där medlemmarna genom att interagera i grupperna skapar kollektiva normer som gynnar upplevelsen av en platskänsla. Processen har i sin tur en isolerande effekt där gruppen avskiljer sig från huvudforumet, Facebook, vilket på så sätt bidrar till en insider-outsider effekt.

En annan aspekt i fråga om moderering är den koppling Gibson (2017) gör till face-begreppet vilket vidare går att applicera på hur grupperna använder regler som dikterar medlemmarnas uppträdande. Ett bra exempel som synliggör detta är VAABRK uppmaning till medlemmar att använda sig av TW, det vill säga trigger warnings, i syfte att varna medlemmar när det finns en risk för att innehållet i inlägg kan ha en negativ inverkan på den som läser. Ett liknande system har Växtgäris i samband med inlägg som innehåller ohyra, i syfte att varna medlemmar med fobi. Genom att märka inlägg med känsligt innehåll är det i sin tur ett sätt att *maintain face* i interaktionen mellan medlemmarna. Detta då den medlem som postar inlägget skyddar sin självbild genom att undvika att bli kritiserad och samtidigt respekterar autonomi hos den medlem som läser, vilken kan välja att konsumera innehållet eller inte (Gibson, 2017, s. 2352). Face-begreppet går också att koppla till #jagärhär där medlemmarna uppmanas att

genom frågesatser och förklaringar baserade på fakta främja en saklig debatt. Känslomässiga argument är således något som bör undvikas, vilka i högre utsträckning skulle kunna utgöra ett hot gentemot motparten.

Samtliga grupper har strikta regler kring vad som får kommuniceras och hur det ska kommuniceras, vilket i sin tur kan ses som en begränsning av medlemmarnas handlingsutrymme och därmed autonomin. Resultatet tyder på att detta är något som medlemmarna ibland upplever som provokativt och frustrerande, vilket admins och moderator tycks vara medvetna om. I #jagärhär synliggörs det genom att medlemmarna inte är tillåtna att diskutera inom gruppen, vilket vidare har lett till att medlemmar blivit uteslagna då denna regel inte följts. En av medlemmarna i Växtgäris upplevde i sin tur att stämningen i gruppen ibland påverkades när admins aktivt agerar och exemplifierade detta med regeln kring att pris inte får förekomma i inläggen. Admin för Växtgäris problematiserar vidare begränsningen av diskussion inom gruppen och menar att det är en avvägning som står i relation till trygghet. Detta är också något som förekommer i VAABRK då vissa ämnen inte är tillåtna för diskussion då det finns en risk för att medlemmar upplever sig vara kränkta eller förminskade. Administrationens begränsning av medlemmarnas handlingsutrymme kan således ses som en strategi för att undvika konflikter inom gruppen men den begränsningen kan också ses som en utlösande faktor till konflikter. Det existerar med andra ord en balansgång kring hur och vad som får diskuteras och det är svårt att tillfredsställa samtliga medlemmar då grupperna är mångfacetterade.

Vidare bidrar Växtgäris nischade tema till att individer med ett delat intresse samlas och medlemsaktiviteten kretsar kring ett specifikt ämne, vilket ger gruppen en tydlig identitet. En frekvent cirkulation av inlägg innehållande bilder på växter kan också ha en identitetsskapande funktion då visuella faktorer i samband med perception blir viktigare på internet. De övriga grupperna, trots ett tydligt syfte och gemensam värdegrund, är inte nischade på samma sätt vilket också innebär att medlemsaktiviteten och innehållet är av en mer varierande karaktär. #jagärhär samt VAABRK är vidare betydligt större i fråga om medlemsantal vilket förmodligen försvårar uppkomsten av en intersubjektiv förståelse av gruppen. Platsbegreppet är intressant att diskutera i relation till internet, framförallt då plats i hög grad är fysiskt förankrat och på så vis förkroppsligat. Det finns förutsättningar för och antydningar till att medlemmarna upplever en form av platskänsla i relation till grupperna, vilken tycks vara dynamisk. En aspekt som denna uppsats har bortsett ifrån är admins och

moderatorernas upplevelse av grupperna i relation till platsbegreppet. Det föreligger en viss stolthet och tillgivenhet när informanterna talar om de respektive grupperna och i förlängningen kanske platskänslan är mer synlig i relation till de individer som faktiskt konstituerat grupperna och ramen för dem.

Fortsättningsvis finns det områden inom studien som med fördel kan vidareutvecklas, exempelvis den förenande faktorn grupperna har genom att överkomma geografiska barriärer. Detta kan i sin tur skapa en kollektiv känsla för medlemmar som saknar personer i sin närhet med gemensamma värderingar och intressen. Demografiska skillnader i fråga gruppens sammansättning är också något som vore intressant att följa upp. På vilket sätt aktiv moderering påverkar diskussionsklimatet är vidare en aspekt som lämpligen går att vidareutveckla och huruvida teorier inom konversation- och talaktsteori numera är applicerbart och relevant i samband med interaktion i det virtuella rummet.

Studien kan vidare användas som referensram och inspiration vid tillämpandet av internetbaserade fokusgrupper. Metoden utgör idag ett förhållandevis nytt tillvägagångssätt och kan med fördel praktiseras samt utforskas i högre grad inom det vetenskapliga forskningsfältet. Avslutningsvis kan grupper på Facebook numera ses som aktörer vilka besitter makt i fråga om samhällsliga förändringar. Detta visar sig bland annat i det utrymme grupperna får i olika medier och att framtidsvisionen hos de administrativa ledningarna för #jagärhär och VAABRK är att vidareutveckla konceptet och anpassa det utanför Facebook, både i det virtuella och fysiska rummet.

8 Slutsats

Medlemmarnas orientering på Facebook dikteras främst av familjaritet vilket inger en trygghet i att uttrycka sig, vidare varierar upplevelsen av Facebook beroende på vilket forum inom huvudforumet som utnyttjas. De strategier som används av medlemmarna i syfte att skapa trygghet utgörs av självanonymisering samt självcensurering. En gemensam värdegrund, aktiv moderering och tydliga regler som delas av alla medlemmar i de respektive grupperna är avgörande för den upplevda tryggheten. Framförallt i sättet att kommunicera då det minskar risken för missförstånd och feltolkningar.

Utmaningarna grupperna ställs inför är att vid godkännande av sökande undvika att släppa in individer som inte delar gruppens värdegrund, osäker miljö till följd av gruppens storlek och språkligt avstånd som i sin tur leder till konflikt mellan medlemmar. Vidare har de olika grupperna strategier för att hantera dessa utmaningar. #jagärhär har moderatorer vars uppgift är att kontrollera de sökandes Facebookprofiler. VAABRK använder sig av frågor kopplade till gruppens värdegrund som de sökande besvarar. Växtgäris har en separatistisk grund som utesluter män. Samtliga grupper lägger vikt vid moderering i form av aktiva moderatorer och admins, vilka besitter auktoriteten att censurera inlägg samt utesluta medlemmar som bryter mot gruppens värdegrund. Gruppbeskrivningar, regler och en tydlig värdegrund är därmed väsentligt för att undvika och hantera utmaningarna.

Aspekter som admins och moderator tar upp som utmaningar är också något medlemmarna nämner som faktorer som står i relation till den upplevda tryggheten, vilken vidare är högst subjektiv. Det finns således likheter i hur medlemmar organiserar sin privata Facebooksida och hur admins samt moderatorer arbetar för upprätthållandet av en god gruppdynamik i det virtuella rummet.

Litteraturförteckning

Baxter, J. & Eyles J. (1997). Evaluating qualitative research in social geography: establishing 'rigour' in interview analysis. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 22 (4) 505-525. doi: 10.1111/j.0020-2754.1997.00505.x

Brottsförebyggande rådet (2015). *Polisanmälda hot och kränkningar mot enskilda personer via internet*. Stockholm: Ordförrådet AB
https://www.bra.se/download/18.5e2a4a6b14ab166759985c/1422612591546/2015_6_Polisanm%C3%A4lda+hot+och+kr%C3%A4nkningar+mot+enskilda+personer+via+internet.pdf

Connell, R., & Lindén, Å. (2008). *Maskuliniteter* (2. uppl. ed.). Göteborg: Daidalos.

Couper, P. (2015). *A student's introduction to geographical thought: theories, philosophies, methodologies*. London: SAGE.

DeLyser, D. (2010) Openings: Introduction. I DeLyser, D., Aitken, S.C., Herbert, S., Crang, M., McDowell, L. (Red.), *The SAGE Handbook of Qualitative Geography* (s. 19-24). Los Angeles: SAGE.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (4., [rev.] uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.

Facebook. (2017). *Vilka är sekretessinställningarna för grupper?*. Hämtad 2017-03-29, från https://sv-se.facebook.com/help/220336891328465?helpref=about_content

Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative inquiry*, 12 (2) 219-245. Thousand Oaks, CA: Sage Periodicals Press. doi: 10.1177/1077800405284363

Herbert, S. (2010). A Taunt Rubber Band: Theory and Empirics in Qualitative Geographic Research. I D. DeLyser, Dydia, Herbert, Steve, Aitken, Stuart, Crang, Mike, & McDowell, Linda. (Red.). *The SAGE Handbook of Qualitative Geography*. London: SAGE Publications.

Internetstatistik. (2016). *Facebook fyller tolv - vi bjuder på statistik*. Hämtad 2017-03-28, från <http://www.internetstatistik.se/artiklar/facebook-fyller-tolv-vi-bjuder-pa-statistik/>

Internetstiftelsen i Sverige (2016). *Svenskarna och Internet 2016 - Undersökning om Svenskarnas internetvanor*. Hämtad 2017-03-29, från https://www.iis.se/docs/Svenskarna_och_internet_2016.pdf

Internetstiftelsen i Sverige. (2015). *Svenskarna och Internet 2015 - En årlig studie av svenska folkets internetvanor*. Hämtad 2017-03-29, från <http://www.soi2015.se/sociala-medier/>

Jones, C. (2015). *Networked Learning* (Research in networked learning.). Springer Verlag.

Kellerman, A. (2016). *Geographic Interpretations of the Internet* (SpringerBriefs in Geography). Cham: Springer International Publishing.

Knox, P.L. & Marston, S.A. (2014). *Human geography: places and regions in global context*. (6th ed., new int. ed.) Harlow, Essex: Pearson Education.

Lewis, R., Sharp, E., Remnant, J., & Redpath, R. (2015). 'Safe Spaces': Experiences of Feminist Women-Only Space. *Sociological Research Online*, 20(4).

Nationalencyklopedin. (2017, a). *Grupp 8*. Hämtad 2017-05-15, från <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/grupp-8>

Nationalencyklopedin. (2017, b). *Internet*. Hämtad 2017-03-29, från <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/internet>

Mitra, A. (2006). Towards finding a cybernetic safe place: Illustrations from people of Indian origin. *New Media & Society*, 8(2), 251-268. Doi: 10.1177/1461444806061945

O'Connor, H., Madage C. (2003). "Focus groups in cyberspace": using the Internet for qualitative resarch. *Qualitative Market Resarch: An International Journal* 6(2), sida 133-143, doi: 10.1108/13522750310470190

Rapp, L., Button, D., Fleury-Steiner, B., & Fleury-Steiner, R. (2010). *The Internet as a Tool for Black Feminist Activism: Lessons From an Online Antirape Protest*. *Feminist Criminology*, 5(3), 244-262, doi: 10.1177/1557085110371634

Relph, E. (1996). Place. I Douglas, I., Hugget, R., Robinson, M. (Ed.), *COMPANION ENCYCLOPEDIA OF GEOGRAPHY the environment and humankind*. (s. 906-945). London: Routledge

RFSL Ungdom - Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner och queeras rättigheter. (2016). *Ordlista*. Hämtad 2017-05-03, från <http://www.transformering.se/vad-ar-trans/ordlista>

RFSL Ungdom - Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner och queeras rättigheter. (2014). *Transformering - Normer*. Hämtad 2017-05-05, från <http://www.transformering.se/vad-ar-trans/normer>

Saeed, J.I. (2009). *Semantics*. (3. ed.) Malden, Massachusetts: Wiley-Blackwell.

Stadling, F. (2016, 1 sep). Här är sidan rasifierade har makten. *Göteborgs Posten*. Hämtad 2017-05-20, från <http://www.gp.se/nyheter/sverige/h%C3%A4r-%C3%A4r-sidan-d%C3%A4r-rasifierade-har-makten-1.3747830>

Statistiska centralbyrån. (2015). *Privatpersoners användning av datorer och internet 2015*. Stockholm: Statistiska centralbyrån. Hämtad 2017-05-04, från http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/LE0108_2015A01_BR_00_IT01BR1501.pdf

Sveland, M. (2013). *Hatet. En bok om antifeminism*. Stockholm: Leopard förlag

Sveriges Radio (2015). *Man åtalas för sexuellt ofredande mot Rossana Dinamarca*. Hämtad 2017-05-04, från <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6172374>

Thrift, N. (2009). Space: The Fundamental Stuff of Geography. Clifford, N.J., Holloway, S.L., Rice, S.P. & Valentine, G. (red.). *Key concepts in geography*. (2. uppl.) London: SAGE.

Westlund, O. (2003). *Fokusgrupper på Internet. En metod för 2000-talet?* Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation. Hämtad 2017-05-04, från http://jmg.gu.se/digitalAssets/1291/1291231_pm471.pdf

Workman, H. (2014). *Formation of safe spaces in gendered online communities, reddit and "the frontpage of the internet.* (Masteruppsats). Texas: Strategic Communications, Texas Christian University. Tillgänglig: <http://stco.tcu.edu/wp-content/uploads/2014/08/Hallie-Workman-Thesis.pdf>

Åquist, A.C. (2003). *Kulturgeografins idéhistoria - en översikt.* Örebro: Samhällsvetenskapliga institutionen, Örebros universitet. Hämtad 2017-05-04, från http://www.aboakademi.fi/fc/opu/amne/geogr/Idehistorisk_oversikt.pdf

Bilaga 1

Intervjuguide #jagärhär

Några inledande ord om vilka vi är, syftet med intervjun och hur den kommer att vara upplagd.

Tema 1: Rollen som moderator

När startades gruppen?

Vad är din roll?

- Hur fick du rollen som moderator?
- Varför är du moderator?
- Hur skulle du definiera ditt ansvarsområde?
- Påverkar din upplevelse av Facebook din roll som moderator?
- Hur mycket tid investerar du i arbetet som moderator?

Kan du förklara hur går du tillväga när du lägger upp en aktion?

- Hur ser riktlinjerna ut för aktionerna?
- Vad bör du som moderator tänka på när du gör ett inlägg i gruppen?

Kan du ge ett exempel där du som admin aktivt agerat för att skapa ett bättre klimat i gruppen.

- Varför
- valde du att agera?
- Hur uppfattades din moderering av medlemmarna?

Tema 2: Utmaningar för #jagärhär

Vilka är de huvudsakliga utmaningarna inom gruppen?

- Hur hanteras dessa utmaningar?

Vilka är de huvudsakliga utmaningarna i trådarna utanför gruppen?

- Hur hanteras dessa utmaningar?

Ser du några problem med att gruppen har ett såpass stort medlemsantal och att den vuxit under kort tid?

- Vilka utmaningar innebär det?
- Vilka fördelar finns det?
- Varför tror du folk söker sig till gruppen?

Tema 3: Strategier

På vilket sätt skapar #jagärhär trygghet på Facebook?

- På vilket sätt främjar den kollektiva gemenskapen gruppens syfte?

På vilket sätt skiljer sig #jagärhärns strategier för att skapa trygghet gentemot andra grupper?
(Till exempel slutna diskussionsforum)

När nya medlemmar skall godkännas så gör ni en profilkoll. Hur påverkar detta tryggheten i gruppen?

På vilket sätt förändrar gruppen klimatet på Facebook?

- Kan du ge exempel på lyckade aktioner.
- Kan du ge exempel på mindre lyckade aktioner.

På vilket sätt tror du gruppen påverkar medlemmarnas förmåga att våga uttrycka sina åsikter och ta del av debatter på Facebook?

- Hur ser du att #jagärhär påverkar medlemmarnas liv utanför Internet?
- Kan du ge ett konkret exempel.

Tema 4: Framtiden

Vad är framtidsvisionen för #jagärhär?

- Hur ser gruppen på liknande sidor som startas upp? Exempelvis i Tyskland

Hypotetiskt, när gruppen uppnått sitt mål med att förändra debattklimatet på Facebook, vad kommer då vara dess huvudsakliga syfte?

Avslutande frågor

Vilken respons har gruppen fått från medlemmar?

Detta var våra frågor. Är det något du har tänkt på eller vill tillägga?

Bilaga 2

Intervjuguide Varför apor aldrig bär rosa klänning

Några inledande ord om vilka vi är, syftet med intervjun och hur den kommer att vara upplagd.

Tema 1: Rollen som admin

När startades gruppen?

Vad är din roll?

- Hur fick du rollen som admin?
- Varför är du admin?
- Hur skulle du definiera ditt ansvarsområde?
- Påverkar din upplevelse av Facebook din roll som admin?
- Hur mycket tid investerar du i arbetet som moderator?

Kan du ge ett exempel där du som admin aktivt agerat för att skapa ett bättre klimat i gruppen.

- Varför valde du att agera?
- Hur uppfattades din moderering av medlemmarna?

Tema 2: Utmaningar för VAABRK

Vilka utmaningar finns det i att driva ett slutet diskussionsforum?

- Hur hanteras dessa utmaningar?

Ser du några problem med att gruppen har ett såpass stort medlemsantal?

- Vilka utmaningar innebär det?
- Vilka fördelar finns det?
- Varför du tror du människor söker sig till VAABRK?

Vilken är den vanligaste typen av anmälningar?

- Hur hanteras anmälningar?
- Kan du ge ett konkret exempel.

Tema 3: Strategier

Vilken funktion fyller Varför apor aldrig bär rosa klänning på facebook?

- Vilken roll har gruppen för medlemmarnas förmåga att våga uttrycka feministiska åsikter och ståndpunkter på Facebook i stort?

- På vilket sätt tror du gruppen bidrar till att medlemmar känner sig tryggare i diskussioner och debatter kring gruppens kärnämnen?

På vilket sätt skiljer sig klimatet i gruppen i förhållande till andra diskussionsforum?

- Hur skapar ni ett gott diskussionsklimat inom gruppen?
- Vilken påverkan har diskussionerna i gruppen på klimatet på Facebook i stort?

På vilket sätt skapar VAABRK trygghet på Facebook?

- Hur ser du att VAABRK påverkar medlemmarnas liv utanför Internet?
- Kan du ge ett konkret exempel.

Tema 4: Framtiden

Vad är framtidsvisionen för VAABRK?

- Hur skall ni uppnå den?

Avslutande frågor

Vilken respons har gruppen fått från medlemmar?

Detta var våra frågor. Är det något du har tänkt på eller vill tillägga?

Bilaga 3

Intervjuguide Växtgäris

Några inledande ord om vilka vi är, syftet med intervjun och hur den kommer att vara upplagd.

Tema 1: Rollen som admin

När startades gruppen?

Vad är din roll?

- Hur fick du rollen som admin?
- Varför är du admin?
- Hur skulle du definiera ditt ansvarsområde?
- Påverkar din upplevelse av Facebook din roll som admin?
- Hur mycket tid investerar du i arbetet som moderator?

Kan du ge ett exempel där du som admin aktivt agerat för att skapa ett bättre klimat i gruppen.

- Varför valde du att agera?
- Hur uppfattades din moderering av medlemmarna?

Tema 2: Utmaningar för Växtgäris

Vilka utmaningar finns det i att driva ett hemligt forum?

- Hur hanteras dessa utmaningar?

Ser du några problem med att gruppen har ett såpass stort medlemsantal och att den har vuxit under kort tid?

- Vilka utmaningar innebär det?
- Vilka fördelar finns det?
- Varför du tror du att människor söker sig till Växtgäris?

Vilken är den vanligaste typen av anmälningar?

- Hur hanteras anmälningar?
- Kan du ge ett konkret exempel.

Tema 3: Strategier

På vilket sätt skapar Växtgäris trygghet på Facebook?

- Hur arbetar ni för att skapa trygghet inom gruppen?

Vilken roll fyller gruppen Växtgäris på ett forum som Facebook?

- Varför har ni valt att göra gruppen hemlig?
- Vilken är huvudtanken bakom att gruppen är separatistisk?
- Varför är det viktigt att ett växtforum är separatistiskt?
- Vad menar ni med att gruppen har ett intersektionellt perspektiv?

Hur skapar ni ett gott diskussionsklimat i gruppen?

- På vilket sätt förändrar separatistiska grupper såsom Växtgäris klimatet på Facebook?
- Vilken effekt tror du Växtgäris har på medlemmarnas liv utanför Internet?
- Det är många separatistiska grupper som startat upp det senaste. Vad tror du det beror på?
- Somliga har fått mycket medial fokus och både positiv och negativ respons. Vad tror du det beror på?

Tema 4: Framtiden

Vad är framtidsvisionen för Växtgäris?

- Hur skall ni uppnå den?

Avslutande frågor

Vilken respons har gruppen fått från medlemmar?

Detta var våra frågor. Är det något du har tänkt på eller vill tillägga?

Bilaga 4

Fokusgruppsguide #jagärhär

Hej alla! Först vill vi tacka er för att ni ställt upp på att delta i fokusgruppen. Vi som modererar samtalet är Hanna Willdal och Kristin Blinge som studerar Geografiprogrammet vid Göteborgs universitet. Vi skriver vår kandidatuppsats med fokus på olika gruppers strategier för att skapa trygghet på Facebook. Syftet med samtalet är således att komma närmare medlemmarnas (er) upplevelse av #jagärhär och Facebook som forum. Materialet kommer att vara anonymiserat men kopplas till gruppen ni är medlem i.

Vi kommer nu att behandla följande teman “Trygghet på Facebook” och “#jagärhär och trygghetsskapande”. Detta kommer att ta cirka en timme så det kan vara bra att inte ha något viktigt möte eller liknande inbokat precis efter :). Vi vill uppmana till goda samtal med varandra och understryka att ni är här för att ni besitter specialkunskap om hur det är att vara medlem i gruppen och slutligen att inte vara rädda för att diskutera :). Ni skall inte känna någon stress och det finns inga rätt eller fel svar. Om det är någon fråga ni inte vill svara på så är det bra om ni skriver det, för att underlätta för oss att moderera.

Ni kan börja med att presentera er själva genom att svara på följande frågor:

Vad heter du?

Hur länge har du varit medlem i #jagärhär?

Hur kom du i kontakt med gruppen?

Varför valde du att gå med i gruppen?

Tanken är att ovanstående frågor besvaras innan fokusgruppen påbörjats. Svaren från de respektive respondenterna postas sedan inledningsvis för att dra igång diskussionen.

Tema 1: Trygghet på Facebook

I takt med att den virtuella världen ständigt utvecklas och dess inflytande växer sig större är det allt fler individer som utsätts för digitala hot- och kränkningar. Detta sker framförallt på sociala plattformar såsom Facebook. Vad tänker ni på när ni hör om hot- och hat på Facebook och vad tror ni den här utvecklingen kan leda till?

Facebook används allt mer flitigt i syfte att sprida och uttrycka sina åsikter. Hur upplever ni debattklimatet på Facebook och tycker ni att Facebook är ett tryggt forum?

- Varför tror ni att det finns ett behov av att öka tryggheten på Facebook?
- Vilka negativa/positiva effekter finns det i att reglera ett forum som Facebook?
- Vad anser ni krävs i skapandet av trygga rum på Facebook?
- Hur tror ni att Facebook skulle kunna bli ett tryggare forum?

Tema 2: Trygghet och #jagärhär

#jagärhär har fått mycket uppmärksamhet i media den senaste tiden och blivit hyllade för sin strategi att angripa hat på Facebook. Gruppen använder direkt aktion för att bryta och störa de som sprider hat. På vilket sätt tror ni gruppen påverkar debattklimatet på Facebook?

- Hur aktiv skulle ni säga att ni är i gruppens gemensamma aktioner?
- Hur upplever ni att det är att delta i aktioner?
- Hur tycker ni att upplägget med aktioner fungerar?
- Upplever ni att gruppen uppnår sitt syfte, varför/varför inte?

#jagärhär fungerar som en plattform för medlemmar som aktivt vill agera mot hat i kommentarsfält. På vilket sätt skapar gruppen trygghet för er som medlemmar?

- På vilket sätt lyckas gruppen inte skapa trygghet?

Avslutande reflektioner

Detta var våra frågor. Är det något ni har tänkt på eller vill tillägga?

Bilaga 5

Fokusgruppsguide Varför apor aldrig bär rosa klänning

Hej alla! Först vill vi tacka er för att ni ställt upp på att delta i fokusgruppen. Vi som modererar samtalet är Hanna Willdal och Kristin Blinge, som studerar Geografiprogrammet vid Göteborgs universitet. Vi skriver vår kandidatuppsats med fokus på olika gruppers strategier för att skapa trygghet på Facebook. Syftet med samtalet är således att komma närmare medlemmarnas (er) upplevelse av Varför apor aldrig bär rosa klänning och Facebook som forum. Materialet kommer att vara anonymiserat men kopplas till gruppen ni är medlem i.

Vi kommer nu att behandla följande teman: "Trygghet på Facebook" och "VAABRK och trygghetsskapande". För att förenkla i samtalet använder vi oss av förkortningen VAABRK, gör så ni med. Vi vill uppmana till goda samtal med varandra och understryka att ni är här för att ni besitter specialkunskap om hur det är att vara medlem i gruppen och slutligen att inte vara rädda för att diskutera :). Ni skall inte känna någon stress och det finns inga rätt eller fel svar. Om det är någon fråga ni inte vill svara på så är det bra om ni skriver det, för att underlätta för oss att moderera.

Vi kan börja med att presentera oss själva genom att svara på följande frågor:

Vad heter du?

Hur länge har du varit medlem i Varför apor aldrig bär rosa klänning?

Hur kom du i kontakt med gruppen?

Varför valde du att gå med i gruppen?

Tanken är att ovanstående frågor besvaras innan fokusgruppen påbörjats. Svaren från de respektive respondenterna postas sedan inledningsvis för att dra igång diskussionen.

Tema 1: Trygghet på Facebook

I takt med att den virtuella världen ständigt utvecklas och dess inflytande växer sig större är det allt fler individer som utsätts för digitala hot- och kränkningar. Detta sker framförallt på sociala plattformar såsom Facebook. Vad tänker ni på när ni hör om hot- och hat på Facebook och vad tror ni den här utvecklingen kan leda till?

Facebook används alltmer flitigt i syfte att sprida och uttrycka sina åsikter. Hur upplever ni debattklimatet på Facebook idag och tycker ni att Facebook är ett tryggt forum?

- Varför tror ni att det finns ett behov av att öka tryggheten på Facebook?
- Vilka negativa/positiva effekter finns det i att reglera ett forum som Facebook?
- Vad tror ni krävs i skapandet av trygga rum på Facebook?

Tema 2: Trygghet och VAABRK

Varför apor aldrig bär rosa klänning uppmanar alla att ta del av diskussioner angående kärnämnenas jämställdhet, genus samt feminism oavsett bakgrund och så länge reglerna följs. Ett slutet diskussionsforum kan tänkas utgöra en trygghet i samband med diskussionen kring dessa teman. På vilket sätt upplever ni att gruppen möjliggör för ett givande diskussionsklimat och främjar ett informationsutbyte?

- Vilken roll har ett diskussionsforum som VAABRK på Facebook?
- Tycker ni att det är viktigt att detta forum finns? Varför/varför inte?
- Tycker ni att VAABRK skiljer sig från andra diskussionsforum på Facebook? På vilket sätt i så fall?

Administrationen för grupper på Facebook varierar i fråga om sekretessinställningar där administratörerna själva avgör huruvida gruppen ska vara offentlig, sluten eller hemlig. VAABRK är i sin tur en sluten grupp, vilket innebär att användare kan ansöka om medlemskap alternativt bjudas in av en redan befintlig medlem och där innehållet endast är tillgängligt för gruppens medlemmar. På vilket sätt tror ni att gruppens slutenhet samt närvaron av admins påverkar diskussionsklimatet?

- Upplever ni att gruppen lyckats skapa ett tryggt rum? Varför/varför inte?
- Hur upplever ni att klimatet i diskussionerna är?

Avslutande reflektioner

Detta var våra frågor. Är det något ni har tänkt på eller vill tillägga?

Bilaga 6

Fokusgruppsguide Växtgäris

Hej alla! Först vill vi tacka er för att ni ställt upp på att delta i fokusgruppen. Vi som modererar samtalet är Hanna Willdal och Kristin Blinge, som studerar Geografiprogrammet vid Göteborgs universitet. Vi skriver vår kandidatuppsats med fokus på olika gruppers strategier för att skapa trygghet på Facebook. Syftet med samtalet är således att komma närmare medlemmarnas (er) upplevelse av Växtgäris och Facebook som forum. Materialet kommer att vara anonymiserat men kopplas till gruppen ni är medlem i.

Vi kommer att behandla följande teman “Trygghet på Facebook” och “Växtgäris och trygghetsskapande”. Vi vill uppmana till goda samtal med varandra och understryka att ni är här för att ni besitter specialkunskap om hur det är att vara medlem i gruppen och slutligen att inte vara rädda för att diskutera :). Ni skall inte känna någon stress och det finns inga rätt eller fel svar. Om det är någon fråga ni inte vill svara på så är det bra om ni skriver det, för att underlätta för oss att moderera.

Vi kan börja med att presentera oss själva genom att svara på följande frågor:

Vad heter du?

Hur länge har du varit medlem i Växtgäris?

Hur kom du i kontakt med gruppen?

Varför gick du med i gruppen?

Tanken är att ovanstående frågor besvaras innan fokusgruppen påbörjats. Svaren från de respektive respondenterna postas sedan inledningsvis för att dra igång diskussionen.

Tema 1: Trygghet på Facebook

I takt med att den virtuella världen ständigt utvecklas och vars inflytande växer sig större är det allt fler individer som utsätts för digitala hot- och kränkningar. Detta sker framförallt på sociala plattformar såsom Facebook. Vad tänker ni på när ni hör om hot- och hat på Facebook och vad tror ni den här utvecklingen kan leda till?

Facebook används alltmer flitigt i syfte att sprida och uttrycka sina åsikter. Hur upplever ni diskussionsklimatet på Facebook och tycker ni att Facebook är ett tryggt forum?

- Varför tror ni att det finns ett behov av att öka tryggheten på Facebook?
- Vad tror ni krävs i skapandet av trygga rum på Facebook?
- Vilka negativa/positiva effekter finns det i att reglera ett forum som Facebook?

Tema 2: Trygghet och Växtgäris

Diskussionen om separatistiska rum har under hösten uppmärksamrats i olika medier där dess exkluderande faktorer vägs mot vikten av trygga rum i en annars hierarkisk omgivning. Växtgäris är i sin tur enbart öppet för kvinnor samt icke-binära och utesluter därmed män. På vilket sätt upplever ni att Växtgäris skapar ett tryggt rum i förhållande till övriga Facebook? Hur står den separatistiska aspekten i relation till det trygga rummet?

- Vilka fördelar finns det med ett separatistiskt forum för de med ett växtintresse?
- Varför tycker ni att nischade forum såsom Växtgäris behövs?
- På vilket sätt tror ni Växtgäris skiljer sig från liknande, icke separatistiska, forum på Facebook?

Administrationn för grupper på Facebook varierar i fråga om sekretessinställningar där administratörerna själva avgör huruvida gruppen ska vara offentlig, sluten eller hemlig. Växtgäris är i sin tur en hemlig grupp, vilket innebär att medlemskap enbart beviljas genom att befintliga medlemmar lägger till eller bjuder in användare. Likaså är gruppnamnet samt medlemslistan under sekretess och därmed icke synligt eller sökbart för andra användare. På vilket sätt tror ni att gruppen är hemlig och närvaron av admins påverkar er upplevda trygghet?

- Upplever ni att gruppen lyckats skapa ett tryggt rum? Varför/varför inte?
- Hur upplever ni att det är att posta inlägg och delta i diskussioner?

Avslutande reflektioner

Detta var våra frågor. Är det något ni har tänkt på eller vill tillägga?

Bilaga 7

Presentation av respondenter

#jagärhär respondent 1: Har varit medlem i cirka ett halvår, blev inbjuden av en vän och valde att gå med eftersom det borde vara fler som kan diskutera sakligt och sträva efter svar baserade på kunskap framför fördomar eller vaga källor.

#jagärhär respondent 2: Nybliven medlem i gruppen, blev intresserad efter att ha hört om forumet av en vän. Anser att onlineforum tenderar att bli verbalt otrevligare och vill motverka detta.

VAABRK respondent 1: Har varit medlem i cirka ett år, gick med för att diskutera politiska frågor.

VAABRK respondent 2: Har varit medlem i cirka två år, blev inbjuden av en kompis. Gruppen har bidragit till att hen blev intresserad av feminism.

VAABRK respondent 3: Har varit medlem i cirka fyra månader, följer en av skaparna på Instagram och har pratat om gruppen med vänner. Gick med för att läsa diskussioner.

VAABRK respondent 4: Har varit medlem sedan 2013, gick med för att många vänner var medlemmar och då hen är intresserad av socialism och feminism. Läser främst artiklar och diskussioner samt deltar sporadiskt i diskussioner.

Växtgäris respondent 1: Har varit medlem sedan november 2016, blev inbjuden av en vän. Har ett stort växtintresse.

Växtgäris respondent 2: Har varit medlem sedan oktober 2016, såg att vänner var med. Gillar växter och ville bli inspirerad.

Växtgäris respondent 3: Har varit medlem sedan januari 2017, såg i Streetgäris att gruppen hade många medlemmar och blev således nyfiken och bad om att bli tillagd.